

UJ ÉLET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

II. ÉVFOLYAM 27. SZÁM

MEGJELENIK
MINDEN HÉTEN CSÜTÖRTÖKÖN

1948. JULIUS 4.

Az élet könyvei és a halál könyvei

Köszöntjük az idei könyvnapot: a gazdasági válsággal gigászi küzdelmet folytató magyar könyvkiadás 1948-os seregszemléjét. A Könyv Népeinek gyermekei — bármilyen lerongyoltak és bármilyen kifosztottak is a fasisztus pokoli viharzása után — minden bizennyal nagyszámúban szerepelnek majd a könyvnapon, mint a könyvnapok sorában, amint nyugodtan mondhatjuk — mert nem mi állapítottuk meg, hanem rólunk szögezték le — hogy a modern magyar irodalom olvasótáborában élén haladtunk.

Kétféle könyv kerülhet — egy régi zsidó bölcs megállapítása szerint — az emberek kezébe. Olyan könyv, amely felemel, megiltsit és a jobb holnap felé mutat. És olyan könyv, amely sötétséget terjeszt, a legalacsonyabb ösztönökre epeitül és összekuszálja a jövőt.

Az első könyvcsoportba az *Élet Könyvei* tartoznak. A másodikba a *Halál Könyvei*.

A zsidóság nagy könyvel mindig az *Élet Könyvei* voltak, élükön a *Könyvek Könyve*vel: a Bibliával, amelynek sokszerűsége mondanivaló ma is az örök aktualitás, az örök példaadás és az örök utmutatás erejével hatnak. A *Biblia Népe magas mértékkel méri a könyveket és megválogatja az olvasnivalóját.*

Az idei könyvnap — mint

a demokrácia országútján haladó és a demokrácia eszményeinek megvalósítására törekvő, szabad Magyarország könyvnapja — olyan könyveket akar a nagyközönség elé vinni, amelyek az *Élet Könyveinek* kategóriájába sorolhatók.

Huszonöt óven keresztül bizony másképp volt a könyvnapokon, mert — ha kiadásra is kerültek igaz és jó könyvek — az igaz és jó könyvek mellett ott hevertek a könyvsátrakban azok a valóságot elhomályosító, a széles rétegeket félrevezető, a tendenciózus butaságot terjesztő és a fasisztus propagandát fémüveket, amelyeket dömping-áron dobtak piacra, hogy megmérgezzék velük a magyar nép lelkületét.

Igy jutott el ez a szerencsétlen ország az 1944-es esztendőhöz, amikor a fasiszta kulturbrigantik könyvzuzdába küldték a baloldali és zsidó írók műveit.

A legjobb baloldali és zsidó írók művei — e könyvpusztítás következtében — szinte a ritkaságok közé tartoznak. Legfeljebb itt-ott kaphatók antikváriumokban. A köz-könyvtárak e csoportba tartozó anyagának jelentős része is elpusztult.

Reméljük, hogy nyugodtabb és megfelelőbb időkben új kiadásokban kerülhet majd a közönség elé ezeknek a

Dr. Fisch Adolf:

Megbonthatatlan egységet kell mutatnunk

Bizonyos és nagyon érthető, hogy az évezredek szét-szóródottság nem használt népünk politikai ösztönének. Minthogy nem volt módunkban élni vele — hiszen nem lehettünk cselekvő formálói saját sorsunknak — hát el-tompult bennünk. Mint ahogy elsalnyul az a testrész, amelyet az ember évekig nem használhat.

Ez egyik oka annak, hogy sok az olyan közöttünk, akiből hiányzik a természetes alázat közösségo iránt. Csak úgy nyüzsgönek nálunk a mindig külön utakon járó „egyéniség“-ek. Az ilyenek aztán csodálkoznak és felháborodnak, mikor halálosan súlyos válságok idején a közösség ereje nem tud kifejeződni. Nem bírja őket megvédeni, sőt még értelem sem tud adni az ő szenvedéseiknek.

Talán még ilyenkor sem

jönnek rá ezek az „egyéniség“-ök minden közösség erejének forrására: hogy a tagjai állandóan érzik és kifejezik valamilyen formában a hozzá való ragaszkodásukat. Ilyenkor sem világosodik meg előttük, hogy milyen rövid és egyenes az út az ő külön utakon való járásuktól a zsidóság tragikus gyengeségéig. Az ember néha rezignáltan kénytelen megállapítani, hogy mi, sok tehetséges egyénből álló tehetségtelen közösség vagyunk.

A politikai ösztön az a szerve egy népnek, amellyel emlékezik, körültekint, mérlegel. Ebből tör elő az erő a helyes cselekvésre.

Most nem az évszázadok történéseire való visszatekintést reklamálnak, csak néhány évre terjedő emlékeztetést. Nem az elkésredett „nem felejtünk“ értelemesen halás jelszavát propa-

fasiszták által üldözött íróknak a munkássága, amely — ilyen újabb kiadás nélkül — szinte a feledés homályába juthatna.

Egyelőre még nem tartunk itt. Egyelőre még nincs pénz és nincs papír régi könyvek új kiadásaira. Egyelőre örülnünk kell, hogy aránylag elég sok kötet jelenhetett meg nyomorúságos korszakunk könyvnapjára és ezek a

könyvek az *Élet Könyvei* közé tartoznak.

Míg a fasisztus időszakban az igaz és jó könyveket pusztították el a könyvzuzdákból, most csak a fémüvegek szerepelnek az átkos fasiszta könyvek listáin, hogy eltűnésükkkel és végleges megsemmisülésükkel helyet adjanak az *Élet Könyveinek*, amelyek hatása nyomán tisztább magyar élet alakul majd ki ezen a földön.

Ara 50 ezer adópengő

gáljuk — mert mi a megbékélést életfontosságú kérdésnek tartjuk —, hanem csak az emlékezést, tanulságlevonás céljából, mert ezt hasonlóképpen életfontosságú kérdésnek tartjuk. Ha ugyanis ilyen emlékezésre bírnök minden testvérünkkel, akkor kifelé hamarosan megbont-hatatlan egységet alkotnánk. Akkor volna egy olyan erős és tekintélyes szervünk, amelynek jóváhagyása nélkül nem történhetnék kifelé semmilyen zsidó megnyilatkozás. Egy plakát kiragasztása sem. Még sokkal kevésbé, ennél mérhetetlenül súlyosabb dolgok. Nincs nagyobb örömmük a mi ellenségeinknek, mint az, hogy mi nem emlékezünk és ezért nem teremtünk meg végre egy kétségbevonhatatlanul egyedül illetékes, lenyűgöző erkölcsi erővel fellépő zsidó képviselőt.

Emlékeznünk kellene arra, hogy mikor minket itt mérhetetlen mélységű győrelmekbe taszítottak és majdnem megőrjítettek vétektelen bünhődéssel, akkor azt egyetemesen tették velünk. Vagyis nem egy közülünk való osztállyal, vagy csoporttal, hanem mindenkiel, akinek valamilyen köze volt — akár a leglazább és a legkényszeredettebb is — a zsidó szóhoz. Ennek a hosszú évek során nyíltan előkészített egyetemes népiértésnek kapcsán természetesen felmerülnek tömeglélektani, gazdasági, politikai és társadalmi kérdések. Örök hála mindazoknak, akik keresik az igazságot, felfedik az okokat, leleplezik a hazug „szemeharcosok“-at, mert talán megtanítják látni a vakokat, pírulni a szégyentelenekeket. De talán mégis az volna a természetes, hogy mindazok, akik ellen az irtóhadjáratot vezették és csodás módon megmaradtak, egyetlen egységben — ha nem is egy módon — keressék a gyógyulást, a megoldást!

Persze, vannak közöttünk elmenni akarók és maradni szándékozók. Hogy ki melyik esopotból való és menavire, az rengeteg tényezőtől függ. De ebből a szempontból kétféleképpen nézni pl. azt a jelenséget, hogy most olyasmivel találkozunk, amivel a nyilas-világban nem igen találkoztunk, a vérvád járványával, ez arra vallana, hogy ismét percben és araszban gondolkodunk, semmit sem tanultunk.

Vagy lehet-e zsidó ember-

nek olyan világképe, amelynek alapján ne érezné személyes ügyének, mikor a keresztény jóbarát azt tanácsolja neki: vonjuk ki az egyes neki nem tetsző pártokból az ott lévő, neki még kevésbé tetsző zsidószármazású férfiakat, mert azok ott neki végkép nem tetsző működést fejtenek ki? Olyan messze van az értelmetlenségben a vérvádtól?

Bizony mulhatatlanul szükség van arra, hogy tisztán lássuk a májt és emlékezzünk a közelmúltból nem is a halálvaagonokra, meg a kis és nagy hóhérokra, csak pl. ilyen apróságokra, mikor megkérdezte az ötéves gyermek: ugye, anyuka, ha majd vége lesz a háborúnak, mi zsidók is kimehetünk az utcára, akkor, amikor akarunk? Vagy mikor a gyermek így sóhajtott fel a börtönbe helyezett csillagos házban: milyen jó a lepke, anyuka, ott repkedhet szabadon az ablakon kívülről!

Ha tisztán látunk és emlékezzünk, akkor nem pazaroljuk el hitünket arra az utópiára, hogy embernek sikerülhet valaha is megtorolni azt, amit ellenünk vételek és nem győngítjük magunkat kifelé a sokféle zászlóval, jelvényel, jelszóval, programmal és vezetővel, hanem ellőttenünk az az utjelző felismerés, hogy együtt zuhantunk olyan mélyre, mint talán soha egyetlen nép sem és együtt kell keresnünk az utat felfelé!

Soha, egy pillanatra sem szabad, hogy megszűnjék ez a felismerés eleven hatóereje lenni a zsidó közösségnek. Csak így lehet a zsidó közösség olyan egészséges, hogy meg tudja érezni, kik azok, akik az ő vezetésére hivatottak, mert hűséggel és bölcseséggel szolgálják őt. Ezekben aztán az öntudatra ébredt egész magyar zsidóság meggyógyult politikai ösztöne keresné az utat a jövő felé.

Felig Izidort és Vég Hermann (Mayer)

Fehéregyházáról keresik amerikai rokonait. Aki tud rólok, szíveskedjék értesíteni Szentpéteri Györgyöt, Bpest, VII., Hőrsz. utca 24. II. 17.

Amerikából keresik Gaszner Istvánné Lujzát

(rahól). Értesítést kér: Fehér Miklós, Sip. utca 12. I. 15.

Dolgozni akarunk a megbékülésen

— Levél a szerkesztőhöz. —

Irtó: Koródy-Katona János

(Kaptuk az alábbi hozzá-
szólást, amelyet az „audiatu-
r et altera pars“ elve alapján
minden kommentár nélkül
közlünk, bár annak több meg-
állapításával nem értünk
egyet.)

Tisztelt Szerkesztőség!

Az „Uj Élet“ június 13-iki számában megemlékezett a Jó-zsefvárosi Credo egyesületben a megbékélésről mondott beszédeimről, melyet a Primás és a magyar katolicizmus hivatalos lapja, az „Uj Ember“ hozott. Csodálatos, hogy sokszor a leglisztább szándékból eredő lépéseket is félreértik. Itt is félreértés történt.

*

En 1934 novemberében János egyetemi tanár, jezsuita páter mellett hivatalos voltam az Apostoli Követség képviselőjében a Sofymosi rendőrfőparancsnok által vezetett értekezletre, melyen a menéssel foglalkozó összes követségek képviselője voltak és bediktálták az általuk kiadott védőlevelek számát. Ezeket jegyeztem én nagyon pontosan. A Pápai Nunciatura 13.000 védőlevelet adott ki. A követségeknek már azért is pontos adatokat kellett bediktálniuk, mert ezek alapján helyezték el a Vigszínház mögötti „Védett negyedben“ védőlejtjeiket. Az is fel van nálam jegyezve, hogy ebben a negyedben 131 ház állott a védettek elhelyezése céljából rendelkezésre. Az értekezleten a Nunciatura tiltakozott legélesebben a diplomáciai terület megsértése miatt.

*

Az „Uj Élet“ leközölte egyik előző számában teljes szöveggel a református konvent határozatát, melyben közös bünbánatot rendel el. A katolikus Egyház nem ismeri az öntudatos személy kollektív bübösségét és felelősségét. Minden öntudatos ember csupán a saját cselekedeteiért felelős. A magyar nemzet egyeteme sem felelős a gyilkosok büneieréért.

Ha az „Uj Élet“ leközölte szövege szerint a református megnyilvánulást, kérjük, közölje le a katolikus állásfoglalást is, szövege szerint Ezt kívánja a tárgyalgosság.

*

Beszéljünk őszintén a Herceggprímásról. Kevés férfi volt és van kitéve oly támadásoknak, mint ő jelenleg. En ott voltam az Örökimádás templomában, végighallgattam prédikációját. Ő a Tizparancsolatot magyarázta összes körlehetetlen konzekvenciáival. Semmi olyat nem mondott, ami ellenkezett volna a katolikus Egyház ősi

tanításaival és a keresztény humanizmussal.

Mégis ezután a beszéd után indultam a támadások pergölüze elsősorban a pártajló részéről ellene.

A baj ott van, hogy a zsidóság nagy része hallgatott a lap-támadásokra és jelenleg legnagyobb ellenségét a Herceggprímásban látja. Szerintünk igazságtalanul és tévesen. Mi hallgatjuk és olvassuk összes beszédeit. És a megbékélés utja az ő főpásztori működésével összefüggésben és kapcsolatban van.

*

A katolikus Egyház nem nyilatkozik munduntalan. Az Egyház szándék perspektívájában gondolkodik. A főpásztorok és papok elmondják mondanivalójukat saját híveiknek. De nem adnak interjúkat naponta az újságoknak. Nem napi politikát üznek. A Herceggprímás nem adott nyilatkozatot sem a Képes Figyelő-nek, sem Vársárhelyi Ferenc barátnak.

A megbékélés útjának igazi fontos előmása lenne, nézelem szerint, ha mindkét részről, tehát katolikus és zsidó részről, lenne egy világiakból, lehetőleg jogászokból álló permanens, közös bizottság, mely esetleges megvisszavonulást a felmerülő eseteket, sérelmeket. És a tényeknek megfelelően realizálná azokat. Ha eme szűrés után komoly tennivalók akadnak — mint ahogy akadnak is —, akkor ezeket mindkét részről a maga illetékes vallási vezetősége elé intézkedés kérsével.

Bennünk, katolikusokban erre minden készség megvan. Hiszünk, hogy a vallásos katolicizmus és a vallásos zsidóság meg fogja egymást érteni, kiküszöböli a hibákat és ellene áll a gyűlölet - áradatának, melyet főképpen politikai tendenciával szívnak. Mert a gyűlölet így nem fokozódhatik tovább.

A „vezető főrabbi“ tisztsége nincsen betöltve

Az Uj Élet f. évi június 27-én megjelent számában „Szerkesztői üzenet“ című közleményünkben ismételtén előfordult a „vezető főrabbi“ kitétel.

A rend kedvéért minden félreértés elkerülése céljából megállapítjuk, hogy ez a megjelölés nem volt helytálló, mert ezidőszertint a Pesti Izr. Hitközösgnél a „vezető főrabbi“ tisztsége nincsen betöltve. A közleményben aposztrofált főpap egyik főrabbija a Pesti Izr. Hitközösgnek.

Dr. Róth Siegfried:

Kiirtották a magyarországi zsidó gyermekek nyolcvan százalékát

Legutóbbi számunkban a budapesti zsidó iskolásifjúság szociális helyzetéről ismertettünk néhány adatot. Most az egész ország zsidó gyermek-problémájával foglalkozunk. Azokkal a gyermekekkel, akik

tulajdonképpen alig jelentenek problémát, olyan kevesen vannak.

1941-ben a hivatalos népszámlálás adatai szerint a zsidó gyermekek száma a következő volt:

AZ 1941. ÉVI HATÁROK KÖZÖTT		A JFELNLEGI HATÁROK KÖZÖTT	
1 éven aluli	8.359	2.859	
1-4 éves	87.757	14.457	
5-6 "	10.696	7.952	
7-9 "	80.586	12.125	
10-14 "	50.705	23.649	
15-16 "	24.920	11.140	
Összesen	177.078	72.081	

Ezzel szemben ma a zsidó gyermekek száma az országban 15.457. A veszteség 78,55 százalék, csaknem négyötöd rész. De ez a jelentégteljes vonatkozás, amely statisztikát „szépitik” annak a budapesti zsidóságnak adatai, amelynek pusztulása nem volt oly teljes. Hiszen a ma életben lévő 15.459 gyermekből több mint kétharmadrész, kerekén 11.000

esik Budapestre. Hogyan néz ki a statisztika az egész országterületre, azokra az országrészekre nézve is, amelyek ma nem tartoznak Magyarországra területéhez, de ahonnan a magyar csendőrok segédletével történt a deportálás? Hiszen e területre estek a gyermekéldásban leggazdagabb zsidó lakosság-részek, hogy pl. csak Kárpát-alját említsük.

A zsidó gyermekek kormegoszlása ma a következő képet mutatja:

	Budapest %	Vidék %	Összesen %
1 éven aluli	278	110	388
1-4 éves	2.016	697	2.713
5-6 "	2.648	411	3.059
7-9 "	2.103	883	2.986
10-14 "	8.532	1.827	10.359
15-16 "	2.233	959	3.192
Ismeretlen k.	—	83	83
Összesen	11.000	4.457	15.457

Hasonlítsuk most össze ezt a kormegoszlást az 1941. évi adatokkal. A statisztikusok már akkor is megállapították, hogy a magyar zsidóság az alacsony gyermek-létszám folytán fokozatos kihálásra van ítélve. De akkor a gyer-

mekek mégis jelentősebb számot tettek ki a zsidó lakosság körében. Ma azonban a helyzet egészen elképesztő és az adatokat helyesen akkor értékeljük, ha összehasonlítjuk az ország összlakosságának számával.

	A gyermekek aránya Magyarországra összlakosságához viszonyítva		Zsidó gyermekek aránya a zsidó lakosság összlakosságához viszonyítva	
	1941	1946	1941	1946
1 éven aluli	1,3%	1,2%	0,3%	0,3%
1-4 éves	7,1%	5,2%	1,0%	1,0%
5-6 "	3,0%	2,7%	0,9%	0,9%
7-9 "	5,5%	4,2%	2,2%	2,2%
10-14 "	9,6%	7,8%	8,3%	8,3%
15-16 "	2,0%	3,4%	2,3%	2,3%
0-16 éves	80,9%	24,5%	10,9%	10,9%

A magyar zsidóságnak ez- zsidószerint nincs utánpótlása. S ha a helyzet nem változnék

meg, a végeredmény nem lehet kétséges.

Meghívó

A MAGYAR ZSIDÓK ORSZÁGOS EGYESÜLETE 1946. évi július hó 8. napján délután 6 órakor Budapesten, VII., Sip-utca 12. szám, II. emelet 33. alatt (diszterem)

alakuló közgyűlést

tarf.

TÁRGYSOROZAT:

1. Az Egyesület céljainak ismertetése.
2. Az alapszabályok felolvasása és határozathozatal annak tudomásulvétele tárgyában.
3. Határozathozatal az Egyesület megalakulása tárgyában.
4. Az elnökség, tisztikar, választmány és bizottságok megválasztása.
5. Esetleges indítványok.

Szíves megjelenését okvetlenül kéri és elvárja

DR. FÖLDES ISTVÁN s. k.
az Előkészítő Bizottság elnöke.

Reflexiók

Stöckler Lajos „Nyitl sisakkal” című cikkéhez

Nagy érdeklődéssel olvasta az egész ország maradék zsidósága a budapesti hírköztség elnökének fent hivatkozott cikkét, mivel annak megjelése már nagyon aktuális volt. Mentségül csak az szolgálhat, hogy a mai zsidó vezetőség olyan nagy tömegével bírkózik az egész zsidóság vitális érdekeit érintő problémákkal, hogy alig jut ideje ezen témával foglalkozni. Érezzük azonban, hogy ezzel igenis foglalkozni kell, még pedig erőteljesen, mert, mint látjuk az akarnokok, a felki-nálkozók megint jelentkeznek a fórumokon és különböző ürügyekkel kijátszák magukat a zsidóság hivatott vezetőinek és avatlan közel nyulnak bele olyan, a zsidóság egyetemét érintő kérdésekbe, amelyhez semmi jussuk sincsen és fellépésükkel csak árthatnak a zsidóság ügyeinek.

A magyar zsidóságnak meg vannak a maga törvényesen rendezett országos tradí és a megválasztott hírközségi vezetői, mely szervek hivatottak a zsidóság képviselőiként fellépni, nem pedig saját céljaikra alakult társadalmi egyesületnek, amely mögött senki sem áll és nincsenek tömegei, csak saját magukat kinevezett vezetői. Ezek az urak elfelejtik, hogy a magyar zsidóság vagykoru lel Bergen és Auschwitz után, nem hagyja magát megnyergelni és akarnokok eszközüvé válni.

A vidék zsidósága nem egy országos kongresszuson ér-

lyesen hangot adott nagykorúságának és törvényes jogainak megvédése érdekében zárt egységben sorakozik fel országos vezetősége mögött, viszont nem hajlandó jogos érdekeit semmiféle kalandor politikának feláldozni.

Az ország zsidósága tudja és tisztában van vele, hogy olyan vezetői vannak, akik nélkül időkben lettek tanúságot hátróságokról, becsületességükről, akik csak egy érdeket ismernek, a közös zsidó érdeket, amit semmiféle koncert, vagy vállvergetésért elárulni, vagy cserbenhagyni nem fognak, hanem igaz ügyeinkért mindenkor bátran és gerincesen harcolnak.

A magyar zsidóság soha ennyire nem áhította a teljes egységet, mint éppen mostan és amikor felelős vezetőik ezt érzik és tudják, akkor idejüket és munkájukat nagy részét az ilyen egyéni akciók leküzdésével kénytelenek elfecsérelni, mint amire Stöckler Lajos rámutatott.

Innen a déli végekről üzenem Stöckler Lajosnak, a vidék zsidósága megértette felhívását és tudja kötelességét. — Nem lehet még egyszer a zsidóságot rittereknek megnyergelni és egyéni ambíciók kielégítésének jármába fogni. — Óriási vöráldozatot hozott a magyar zsidóság és ezen áldozat után nem hajlandó életbevágóan fontos sorsának intézését sem fezőbrökre, sem szegénylegényekre bízni. — El a moló kezékkelt

STERN MÁRTON
a szegedi zsidó hírköztség elnöke

Glosszák a hétről

RAKOSI MÁTYÁS — mint a Szabad Nép írta — a következőket mondotta washingtoni, londoni és párisi útjáról hazatérve:

— Barát és ellenség a legnagyobb figyelemmel kíséri minden lépésünket. Egyben-másban jobban vannak értesülve, mint mi magunk itt-hon. A legkisebb hibánkat is számon tartják és számonkérrik. Különösen érzékenyek a fasiszmus különböző megnyilvánulásai, az antiszemizmus, a sovinizmus szemben. A kunmadarasi zavargásokról lépten-nyomon számot kellett adnunk...

Igy beszélt az amerikai és nyugateurópai tapasztalatairól Rákosi Mátyás, aki Nagy Ferencsel, Gyöngyösi Jánossal és Rics Istvánnal együtt harcolt távoli fővárosokban a demokratikus Magyarországgal jobb holnapjéért.

Amit Rákosi Mátyás mondott, az teljes mértékben megerősíti az Uj Élet-nek azt a többbizben hangoztatott felfogását, hogy az antiszemita mozgalom szitói, vagy az antiszemita atrocitások elkövetői nemcsak a magyar zsidóságnak ártanak, hanem a külföld szimpátiájának megszerzéséért küzdő és a mult feledtetésére törekedő országoknak is.

Hiába tesznek meg minden megtehető a kormányférfiak és a diplomaták, ha külföldi munkájukat megnehezítik, vagy lehetetlenné teszik az itthoni fasiszta gonosztevők és mérgekverők, akik meggátolják, hogy teljesen tiszta színben álljunk a nagyvilág előtt és végleg elfeledtessük a fasiszmus büntetéseit.

A kunmadarasi eset „csak” kellenetlen volt az országoknak és a külföldön tárgyaló kormányférfiaknak. De ez a kellenetlenség végleg elosztatásra kerülhet, ha a nagyvilág látja, hogy a Népbíróság szigorúan igazságos és igazságosan szigorú ítélete megtorolja a bűnüket. De az már jóval több lenne, mint csak kellenetlenség, ha Kunmadarasi esetleg megisméltődhetne, vagy a kunmadarasi szellem továbbra is grasszálna az ország egyik, vagy másik vidékén. Így tehát nemcsak a kunmadarasi gázit megtorlásáról van szó, hanem többről is. Arról, hogy olyan helyzetet kell teremteni a politikai élet és a közrendészet

minden vonalán, amely lehetlenné teszi Kunmadarasi szellemének megisméltődését, a fasiszták által terjesztett vérvád-mese továbbjutását és bárkinek a vallása, vagy fajtája miatti bántalmazását.

*

ÖRÖMMELE HALLOTTUK, hogy a Nyugatról hazatért magyar kormányküldötség ígéretet kapott a németországi és ausztriai amerikai zónában lévő magyar aranyak visszaadására.

Örülünk, mert ezek az aranyak elősegítik majd az infláció téholyító táncának megszüntetését és a jó magyar pénz fedezetének megteremtését.

Remélni akarjuk, hogy a visszakerülő aranyakkal együtt hazajutnak azok az értékek is, amelyeket erőszakkal, vagy kényszer - beszolgáltatásokkal vettek el a fasiszta korszakban a zsidóktól. Ahogy a magyar állam jogos tulajdonát képező aranyoknak vissza kell kerülni a magyar állam tulajdonába, a zsidók jogos tulajdonából elrabolt értékeknek is vissza kell kerülni a zsidók tulajdonába.

*

SZAKASITS ÁRPÁD — mint a Köztársaság hasábjain olvassuk — a következőket mondotta a vérvádmesékkal kapcsolatban:

— Akiben csak a legkisebb hajlandóság is megmutatkoznék abban az irányban, hogy hitelt adjon a vérvád babonának, annak nem lehet helye egyik demokratikus pártban sem. Mi szabad és értelmes emberekkel akarunk politikát csinálni ebben az országban — nem pedig eszelősökkel, akik gyerekmesékre és középkori babonákra építik a maguk világnézetét.

Szakasits Árpád megállapításához nem kell kommentár.

*

AZ UTOLSÓ NAPOKBAN az ország legkülönbözőbb városaiban emléktisztvisleteket rendezett a maradék-zsidóság.

Itt is, ott is megemlékeztek a különböző elhurcolt gettók különböző helyeken elpusztult mártírjairól. Rendszerint azokon a napokon zajlottak le ezek az emléktisztvisletek, amelyeken két évvel ezelőtt a gettók többségét Auschwitzban, vagy másutt

elgázositották és krematóriumba taszították.

Helyes-e mindenféle ilyen emléknapot tartani? Cél-szerű-e a megmaradtak csak félig-begyógyult, vagy be sem gyógyult sebeit újból felszaggalni?

Igen. Igen. Igen.

Emlékezni és emlékeztetni kell, amíg mi élünk és amíg ivadékaink lesznek, mindarra, ami történt. Emlékezni és emlékeztetni kell az elhurcoltakra, a meggyilkoltakra, a megkínzóttakra, a vérre és a jajokra, mindenre és mindenre, ami 1944-ben történt, sőt arra is, ami Orgoványban és Izsákon, vagy Orgoványtól és Izsáktól—Auschwitzig és Bergen-Belsenig történt.

600.000 magyar zsidó tragikus halálát nem lehet egyszerűen kiradirozní. 600.000 magyar zsidó tragikus halála

után nem lehet könnyedén azt mondani, amit a suttogó nyilas propaganda terjeszt, hogy: „Többen jöltek vissza, mint ahányan elmentek“.

Feledni nem lehet! Feledni nem szabad!... A megbocsátás, az más! Ha egyszer végleg elmúlt a fasiszta fertőzés, ha egyszer minden vöröskézü gonoszlevő és szennyeslekvő felbujtó elnyerte méltó büntetését, akkor — sor kerülhet a megbocsátással De ez a megbocsátás sem jelenthet egyet a feledéssel Ameddig ember él a magyar ég alatt, minden évben meg kell emlékezni a fasiszmus tömeggyilkosságainak évfordulójáról, a magyar történelem e leggyalázatosabb dátumairól! Mert csak így érhetjük el, hogy, soha meg ne ismétlődjen az, ami itt 1944 véres esztendejében lejátszódott!

Meghalt Josef Kastein, a zsidóság világhírű történetírója

A Zsidó Távirati Ügynökség világszerte röplette a hírt, hogy Josef Kastein, a zsidóság világhírű történetírója meghalt. Halálának körülményeiről mind-éddig nem érkezett jelentés.

Josef Kastein — aki eredetileg Julius Katzenstein-nak hívták — Brémában született 1890-ben, tehát ötvenhat esztendő-s volt.

Az 1920-as évek közepén Svájcba költözött és ott részben ügyvédi, részben írói hivatásának élt. Ansona-Moscóban lévő háza a világ zsidó szellemi életének egyik centrumává fejlődött. A Svájcban megforduló zsidó írók, művészek, tudósok elöszerelettel keresték fel Josef Kasteint.

Főbb művei: Versek (1920), Munkások (dráma, 1921), Szabatai Zewi, az ismirt Messiás (tanulmány, 1930), A zsidók története (ahogy ő nevezte: „históriai tanulmány-kísérlet”, 1931). Ezenkívül regényeket és novellákat is írt.

Egyik méltatója azt mondotta: „Josef Kastein — az élő zsidóság történetírója“. Valóban: a most meghalt nagy historikus egy élő nép történetét írta meg és számára a zsidó mult nem volt más, mint a zsidó jelen és a zsidó jövő előzménye. Eppen ezért a műve nem is történelemkönyv, sokkal inkább — lüktető elevenségű, lebilincselően érdekes, hallatlanul szuggesztív és mégis mélygértelmű regény...

Javaslat az Európában életben maradt zsidók jogainak helyreállítására

Párisból jelentik: Az amerikai zsidó kongresszus és a zsidó világkongresszus közösen elkészített javaslatot terjesztett a Párisban tanácskozó külügyminiszterek elé az életben maradt európai zsidóság jogainak helyreállítása és számukra megfelelő státus biztosítása érdekében. Az emlékirat kéri, a volt

ellenes országokkal kötendő békeszerződéshez csatol-janak záradékot, amely kimondja, hogy a zsidókat ért károkat ki kell egyenlíteni, valamint biztosítani kell jogaikat a szabadon és békeségben való élésre. Javasolja még nemzetközi hatóság felállítását a záradékok végrehajtásának ellenőrzésére.

A francia elhurcoltak jelképes temetése Párisban

Párisból jelentik: A párisi Pere Lachaise temetőben jelképes urnát állítottak fel azoknak a francia elhurcoltaknak, 180.000 férfinak, nőnek és gyermeknek

emlékére, akiket a náci borzalmas módon elpusztítottak Auschwitzban. A kegyeletos ünnepségen megjelentek a kormány tagjai, számos képviselő, valamint a párisi lenygel nagykövet is.

A „Lágerek“ igazi képe

Simon H. Rifkind amerikai bíró Eisenhower tábornok mellett az amerikai főhadiszálláson a zsidó ügyek megfigyelője volt. Most tért vissza megfigyelő utjáról Amerikába és tapasztalatairól az „Aufbau“ című amerikai hetilapban a következőképpen számol be:

„Azért mentem Németországba, hogy a megmaradt kevés számú zsidón segítsek. Ma, amikor a jelentésemet áttekintem, úgy érzem, hogy ők voltak azok, akik rajtam segítettek. Örökre az adósuk maradok, mert bátorságra, jószágra és egyenességre tanítottak engem. És ezek a szavak nem jelentenek merőben üres frázisokat. Számítatlan példát tudnék felsorakoztatni annak illusztrálására, hogy ezek a szavak valóságot jelentenek.

Megfigyeltem őket, amikor az Angol-Amerikai Palesztina Bizottság kérdéseire válaszoltak. Válaszaik őszinték voltak, talán nékül valók, szabad ember hangján beszéltek, méltósággal és becsületességgel. Az a zsidó tradíció, amelyben ezek az emberek felnőttek, olyan erős kölcsönözött nekik, amely még a németek poklában sem tudott felőrlődni.

Egy napon arra jöttem rá, hogy tévedtem. Nem igaz, hogy Hitler megnyerte a zsidók elleni háborút. Hihetetlen veszteséget okozott, soraikat megtizedelte, javait szétzúzta, vezetőiket kiirtotta. Mindez valóság. A háborút mégsem nyerte meg. Nem nyerte meg azért, mert ma is él Németországban és Ausztriában százezer olyan zsidó, akiknek volt bátorságuk kitartani és akik elhatározták, hogy zsidóként fognak élni, pionirként fognak küzdeni és zsidó életformát fognak kiépíteni. Nem tudom eléggé hangsúlyozni: nekünk Közép-Európában nem

egy jótékonyt váró tömeggel kell számolnunk, hanem szabad emberek brigádjával, akiket közös emlékek követszoltak össze és akik együttesen törek-szenek arra, hogy ismét népként élhessenek.

Ha emberek, akik olyan sokat szenvedtek, mint ezek a férfiak és ezek az asszonyok, előbb alakítanak iskolát, mint élettermet és előbb kérnek könyvet, mint ahogy ruhát kérnének és mikor hazéért könyörögnek, egyáltalán nem emlegetik a bosszút, akkor az a nép, amelyik ilyen emberekből áll, nincs megverve és nincs legyőzve!

Azt a vádat emelték a zsidók ellen, hogy a Kelet-Európa gettóinak söpredéke maradt fenn. Nem is azt kérdezem, hogy ki nek van erkölcsi joga ahhoz, hogy igazságot tegyen afelett, hogy ki egy nép söpredéke és ki a színe-virága. Csak azt állítom, hogy ezek a zsidók még mindig felülmulják a németeket. Soha sem fogom elfelejteni, hogy a náciellenes német civilizáció az első látogatásom alkalmával az egyesült nemzetek ellenőrzőbizottságánál azt kérte, hogy a deportálótáborok élelmiszeradagját szállítsák le. Ime, ez a mértéke a németek büntetésének. Ez mutatja legjobban a mai németek jellemét. Az európai zsidóság paradoxonja pedig az, hogy a koncentrációs táborok szétzúzott egykori lakói lesznek az európai zsidóság élharcosai.

Hogy élnek a zsidók Németországban?

Egyetlen szóval kell válaszolnunk: lehetetlenül. A valóságban nincsenek zsidó családok, mert a családtagok halottak. Felszerelés nélkül élnek, a németek mindenüket elvették. A gyerekek különösen ritka kincs. Nincs értelme a jövőért dolgozni és gyűjteni, hiszen a márkának Németországban kívül nincs értéke. Olyan ellenséges lakobok között élnek, akiket ki-mondhatatlan módon gyűlölnék. A koncentrációs táborok hatása alatt ma is szenvednek testileg és, lelkiileg is. Az az egész életforma, amelyet oly szorgalmasan és szeretettel építettek évszázadokon keresztül, elpusztult. Vezetőik meghaltak. Vallási, pedagógiai, szociális és gazdasági berendezéseik szétzúzódtak. Mindaz, ami a mai számunkra a mindennapi élet normális vitelét jelentené, hiányzik. Mindezek felett a felszabadulás után hihetetlen családát-von kellett keresztül menniük.

A felszabadulás csodája után a különböző emberiség szeretetét várták volna. A szeretet minden megnyilvánulása elmaradt. E helyett a deportálótáborok hideg atmoszférája fogadta őket.

Az amerikai hadsereg szűk korlátokon belül megpróbálta ezt a lehetetlen állapotot elviselhetővé tenni. Az alapvető lépés az volt, hogy a zsidók számára külön gyűjtőcentrumokat alapítottak. Ezekben a zsidók biztonságban érzik magukat, barátaikkal vannak körülötte és zsidó életformák szerint tudnak újra élni.

Az amerikai zóna zsidó táborai nem a régi koncentrációs táborok

A valóságban a „Lager“ nem jelenti azt, amit régen. Sokkal inkább a közösségi élet kísérletét jelenti. Ezeknek a centrumoknak a befogadóképessége 100 és 5000 személy között vál-

takozik. A településeket barákok, lakóházak, szállodák és családi házak veszik körül. Ezeket már nem érzik szűkös drótkerítések. Természetesen nem tartoznak a német rendőrség hatásköre alá sem. A belső rendet zsidókból rekrutálódott rendőrség tartja fenn.

Mire van szükségük?

Egy szó adja meg a választ: mindenre. Először, arra a biztonsági tudatra lenne szükségük, hogy holnapra már megszűnik az a feszült helyzet, amelyben élnek. Hazára van szükségük, amelyet szerethetnek, talajra, amiben gyökeret ereszhetnek, olyan atmoszférára, amelyben keserűség nélkül lélegezhetnek. Dolgozni akarnak, hogy élhessenek és családot alapíthassanak. El kell kerülniök kínzásait és szenvedéseik színhelyéről. Örömmel jelenthetem, hogy sok költség és habozás után az amerikai hadsereg ott tart, hogy segítségére lesz a

zsidó fiataloknak, hogy mezőgazdasági államot alapíthassanak Palesztinában.

Mi a problémájuk megoldása?

Minden emberséges megfontolás azt kívánja, hogy Izrael maradjék megmenekült és ennek halaszthatatlan előfeltétele a deportációs táborok azonnali felosztása. Az európai zsidóságnak ez a problémája meggyőződésem szerint

Palesztina nélkül megoldhatatlan

ez az egyetlen tömeges bevándorlásra alkalmas hely. A palesztinai zsidók vágya is az, hogy európai testvéreik hozzájuk kerülhessenek. Az a megállapítás, hogy az európai deportálótáborok zsidósága Palesztinába kívánkozik, nem is fejezi ki eléggé vágyódásukat. Leírhatatlan szenvedélyességgel vágyódnak Palesztina felé. Ezt a reménységet elnyomni, erkölcsi szétzüllést jelentene. Már a halasztgatás is súlyos erkölcsi károkat okoz. Ha az angol-amerikai bizottság kiáltásait válasz nélkül hagyja, az eredmény egyet jelentene a katasztrófával.

Ford.: Benescholaky Ilona dr.

Könyvégetés Germániában

Irta: SÓS ENDRE

(Ezt a verset az 1944-es esztendőben írtam, amikor Kolosváry-Borcsa Mihályék könyvtárába küldték a „destruktiiv“ magyar írók könyveit, példaképek vérszobárák 1933-as könyvégetését. Erről a könyvégetésről szólunk a strófák, amelyeket a fasizmus, idején meggyilkolt írók emlékének ajánlok.)

I.

Ropog, ropog,
ropog a máglya...
lobog, lobog,
lobog a lángja.

E tűz, e tűz
az eget vágja...
e tűz, e tűz
az Állat vádja.

Istent vádolja
igy az Állat,
hogy eladta a
Kulturának.

Mert az ember még
félíg állat
és kéjence a
pusztításnak, —

félíg állat
és félíg ember;
háborog benn
a lélek-tenger.

Ropog, ropog,
ropog a máglya...
lobog, lobog,
lobog a lángja.

Szalad, szalad
a lángok lánc...
s hullámzik az
állatok tánca.

Úgrál, agrál a
germán sereg;
a fenevadak
örjöggenek.

II.

Ki jó könyvet öl,
Istent bántja, —
Istent éget a
könyvek lángja.

A jó könyv telkes;
Isten lelke,
a betű-mező;
Isten telke.

Elpusztítják
százezerszer,
ujjféled, mint
Isten s ember.

Betűkben jár,
a földön Isten, —
osztogatok
a betű-kincsent

Külföldről keresik

A HIAS HEBREW SHELTERING AND IMMIGRANT AID SOCIETY budapesti hivatalánál keresik az alábbiakat. Nevezet-
tek jelentkezzenek, vagy bárki, aki tud róluik, jelentkezzeik akár
személyesen, akár írásban a HIAS hivatalában, V. Géza-u.
3. szám alatt, hétfő, szerda, péntek délelőtt 9—2 óra között.

- A. 35043/950. Elsdörfer Zsenti, Budapest. Keresi: Elsdörfer, 14 Lessing Str. Tel-Aviv.
955. Frank Lajos, Baross-u. 87, vagy 57. Keresi: Weiss Magda, 5107 69 th. Street, Woodside, Newyork.
A. 35044/959. Bánkúti Béla. Keresi: Ajde, Páris.
A. 35083/959. Löw Alice. Keresi: Ajde, Páris.
A. 35084/959. dr. Csató Dávidné. Keresi: Ajde, Páris.
A. 35085/959. Schlesinger Mór. Keresi: Ajde, Páris.
A. 35052/960. Kern (Kendei) Andor, Budapest. Keresi: Kendei Béla, Alm Alexandrina 882. Ap. 44. Rio de Janeiro.
A. 35053/960. Baum Dragutin, Budapest. Keresi: L. de Vlieger, Ostende, Musicconservatorium.
A. 35060/961. Szeszler Artúrné, Andrassy-ut 36, II. 20. Keresi: Fehér György.
A. 35089/961 Várayné Gölner René, sz. 1902. VI/28, Wien, Keresi: Roncato Margherita, Via S. Bragio 23, Padova.
A. 34065/961. Váray Ferenc, sz. 1921. V/29, Wien. Keresi: Roncato Margherita, Via S. Bragio 23, Padova.
A. 32553/601. Fenyves Tibor, Légrády Károly-u. 54. Keresi: Renée Müller, Newyork.
A. 33363/642. Szalay László, Csáky-u. 56. Keresi: Lillan Ringler, Newyork.
A. 34765/890. Band Dávid, Csáky-u. 88. Keresi: Hugo Band, USA.
A. 6804/893. Basch Márta, Csánády-u. 16. Keresi: John Grainger, USA.
A. 32568/602. Frankl Gyula, Légrády Károly-u. 18. Keresi: William R. Frank, USA.
A. 33077/614. Kálmán Mór, Ujpesti rakpart 29. Keresi: Anna Fenyő, Newyork.
A. 32582/604. Giblan Kóh Katalin, Ujpesti rakpart 7. Keresi: Franz Giblan, USA.
A. 34659/882. Steiner Jenő, Pozsonyi-ut 14. Keresi: Rudolf Kohu, Newyork.
A. 34931/. Goldberger László, Paulay Ede-u. 23. Keresi: Goldberger Sándor, Montevideo.
A. 34037/924. Székely Félix, Berlin-tér 4. Keresi: Montag Guglielmo, Róma
A. 33160/623. Friedmann László, Visegrádi-u. 6. Keresi: Elisabeth Kun, Detroit.
A. 33246/631. Rajna Rosenthal József, Csáky-u. 9. Keresi: Alfred Rajna, Newyork.
A. 33508/747. Liebermann Imre, Pannonia-u. 6. Keresi: Frieschmann Rebeka, Bukarest
A. 34902/910. Martin Árpádné, Wesselényi-u. 4. Keresi: John-Menschel, Teberán.
A. 33339/645. Eibert Elle, Nádor-u. 19. Keresi: Tibor Ungur, Newyork.
A. 33329/640. Schwarcz László, Arany János-u. 33. Keresi: Rogers Pál, Chicago
A. 33084/616. Rottenary Oszkár, Géza-u. 13. Keresi: D. Grimes, Denver.
A. 34703/886. Luszig Zoltán, Széchenyi-u. 13—15. Keresi: Louis Lustig, USA.
A. 34777/892. Lazarovitz Herman, Árpád-u. 13. Keresi: Wolfe, USA
A. 32870/589. Löwy Paula, Alkotmány-u. 4. Keresi: Paul Stern, USA.
A. 32868/589. Huszár József, Alkotmány-u. 4. Keresi: Paul Stein, USA.
A. 34731/887. Gorochovsky Sándor, Pannonia-u. 33. Keresi: Itelson Berta, USA
A. 32747/712. Grünstein Jenő, Wekerle Sándor-u. 17. Keresi: Salom Roth, Tel-Aviv.
A. 13296/878. Landesman Kamélia, Bethlen-tér 2. Keresi: H. Freymann.
A. 31502/451. Kohlmanné, Eötvös-u. 37. Keresi: Frankel, Bombay.
A. 31526/857. Polgár Jakab, Vörösmarty-u. 75. Keresi: Polgár György, Tel-Aviv.
A. 33325/640. Schranck Berta, Vörösmarty-u. 52. Keresi: John Fruter, Miami.
A. 14210/731. Breier Róbert, Vörösmarty-u. 59 vagy 60. Keresi: Heintze Lilly, Washington.
A. 33139/621. Krüger (v Kriegel) Regina, Nagymező-u. 25. Keresi: R. Mittelmann, Newyork.
A. 30516/849. Bartha József, Visegrádi-u. 26. Keresi: Eliseva Szépháza, Tel-Aviv.
A. 34425/845. Riemer Bernátné, Vay Adám-u. 6. Keresi: David Moise, Tel-Aviv
A. 33096/617. Szepesi Mór, Baross-u. 110. Keresi: Isabella Vadász, USA.
A. 31931/919. Blau Dezső, Koszoru-u. 12. Keresi: Goldberger Sándor, Montevideo.
A. 33257/602. Schwarcz Kálmán, József-u. 40. Keresi: Elaine Berkowitz, USA.
A. 33257/632. Richter Anselm, József-u. 52. Keresi: Ch. Richter, USA.
A. 32847/721. Glick Tibor, Lujza-u. 8. Keresi: Bruria Fischer, Palestina.
A. 32514/597. Dénes-Freireich Margit, Teleki-tér 5. Keresi: Dénes Jules, USA.
A. 34733/887. Warsawie Fried, Szerdahelyi-u. 16—19. Keresi: Romze Adólf USA.
A. 34518/858. Gizella Neufeld, Kun-u. 7. Keresi: A. Neufeld, Tel-Aviv.
A. 32558/601. Fischer Lajta Ibtáya, József-u. 7. Keresi: Lajta Nataniel, Rio de Janeiro.
A. 33271/634. Rosenfeld Juliska, Kun-u. 15. Keresi: Byfield A., USA.

Jehudi Menuhin üzenete a magyar zsidóságnak

Jehudi Menuhin... Jechüde Menüchem... Juda Menüchim... Ugy morzsolgatom a nevét, mint hajdan, gyermekkoromban a fahéjas kalácsban talált mazsolaszemet. Olyan izes is a neve, mint az illatos kalácsé. De olyan jó, olyan lágy ő maga is. Hatalmas nagy művész! A világhír úgy jár előtte, mint a diadalmas seregek előtt a győzelmi lobogó. De őt mindez el nem kapatta, igaz valójából ki nem forgatta, meg nem másította. Halk, szinte tulságosan is szerény, mentes minden riktó külsőségtől. Semmi olyan nincs az egyéniségében, ami tolokodóan vagy lütlelően hirdetőné: — ő művész, még hozzá olyan nagy, hogy hozzá fogható alig találunk. A féltelések, a hamis nagyságok milyen harsogó színeket használnak, hogyan fitogtatják kevéske tudományukat! Ő pedig, mint minden igazan nagy ember, mélységesen alázatos; meghatóltan hódol Isten és a Művészet oltára előtt.

Külvilágról egyszerű polgár. De csak addig, amíg varázslatos hegedűjét az álla alá nem illeszti és meg nem szólaltatja. Ekkor megszűnik körülötte a földi világ. Tisztult, mennyei hangokat hallasz, amelyek meg-némítanak és csendre készítenek. Művészete olyan tökéletes, hogy szinte magától értetődő, természetes. Origén. Csak azt vennéd észre, ha nem volna. Akkor tudnád, mit művel, amikor hibát követne el; ha megakadna ez az égnektörő zenefolyam. De ez zavarlatlan áradással, elsodrő erővel, minden akadályt legyőzve, hőmpolyög tova... Hegedűjének hangja tiszta, mint a forrásvíz. Felüdüli, aki csak egy kortyot is hörpinthet belőle.

Mindezen felül pedig a mester az igaz humánus hiva, megtestesítője és szolgálója. Fáradhatatlanul járja a nagyvilágot, hogy meggyőzött testvéreire, a párjuk — családjuk — nélkül maradtakon, az infernóból a földre visszakerültek segítsen. Valósággal szórja művészetének aranyait, hogy enni-valóval lássa el az éhező szűjakat, ruhával a fedetlen testeiket. Bécsben külön hangversenyt adott a deportálásból hazatértek javára. Hozzánk is könnyeket letörölni jött el. Ugyyszólván az első nemzetközileg fémjelzett művész, aki a náciok dúlása után áttörte a közöny és még nem értés falát s itt termelt. Nem állt meg a nagy nyugati városoknál, hanem tovább ment, hogy lenyűgöző te-

hetségének és emberi szívének gyógyító irját hozza el sokat szenvedett testvéreink. Nagyon megérthető, hogy első hangversenyén, amikor felcsendültek Jehudi Menuhin hegedűjének pompázatos szólamai, a koncert közönsége elbűvölten, áhitatosan és főként könnyek között hallgatta az átszellemült játékot.

Az egyik hangverseny próbája után találkoztam a nagyszerű muzsikussal. Az a pár perc, amit a társaságában töltöttem, igazán felemelő volt. Egyszerűsége, közvetlensége, póztalan természetessége elragadó. Nincs egyetlen fölös megszokása, sztereotip mozdulata sem...

Beszéde élénk, szeme érdeklődést tükröz. Arcán többször jelenik meg a kiegyensúlyozott és derűs benső jele: a mosoly. Mindenkihez szives, készséges, a türelmetlenség legkisebb jele nélkül. Budapest népe ezt a tulajdonságát alaposan ki is használja; szokás szerint a leg- lehetetlenebb kívánságokkal ostromolja. De ő állja a rohamot és mindenkinek a legnagyobb nyájassággal áll rendelkezésére. Pedig délelőtt három-órás megerőltető próba; este pedig ugyanilyen nehéz feladat: a hatalmas agy- és idegmunkák jelentő, sőt a fizikumot is erősen igénybevevő fellépés. Szóba hozom, hogy másutt kifejezetten a hazatértek és megmaradtak javára is hangversenyezett.

— Igen — válaszolja — itt viszont a június 30-iki koncert jövedelme a zsidó árvákat illeti.

— Mit üzen a magyar zsidóságnak? — kérdelem.

Arca nagyon komoly, szinte gondterhelt lesz. Nyilván soká fájdalmas megismerés és hallomás cikázik át az agyán. Aztán halkán, nagyon halkán, szinte szomorúan ezt a tanácsot adja:

— Felejtsek el mindazt, ami történt...

— Hát lehet azt, művész ur? Lehet mindazt teljesen elfelejtetni?

Hangja változatlanul felhős, amikor folytatja:

— Ugy gondolom, hogy ne öröklék emlékezzenek, ne a rosszra való folytonos gondolás, az elszomorító események visszáidézése töltse ki egész életüket...

Bár ő az egész világé, ez ő a Jüda törzsből származó Menüchim úgy a miénk, mint a Tóra, a Kolnidre, a husvétli pászká, vagy a péntekesti gyertyafény.

(gy. e.)

HOGY TÖRTÉNT?

XXVII.

Az auschwitzi jegyzőkönyvek hatása — Hírek a gettók kivallatásairól — Belső mozgolódás a zsidótanács ellen

A salgótarjáni hitközség

május 30-án a következő sürgönyt küldötte a zsidótanács-hoz:

„Alázattal közöljük, hogy a salgótarjáni és más községekben elhelyezendő zsidók, akiknek lélekszáma 3200 főt (háromezerkettőszáz főt) tesz ki, tartózkodási helyeül a bányatársulati istálló épületét jelölték ki, június 5-ig kötelező át-költözéssel. Az elköltözendő személyek 50—80 év közöttiek, sokan betegek, terhes asszonyok és csecsemők, férfi családtagok mind bevomultak. A fekvőhelyek személyenként minimális 50 centimétert számítva 800—900 személy részére elegendők. Az istállók sötétek, trágyalóval átitatva erősen fertőzött padlások, hűsége elviselhetetlen, mozgási lehetőség kizárva. Alapán ur eddigi szemléje az eddigi elhelyezést rendben találta, de vállaltuk a jelenlegi gettónak a hatóság által kivánt börtömi mértékű további megszorítását. Az elhangzott kormánynyilatkozatokra hivalkozással a keresztény szeretet és ezek életének megmentéséért irgalmat és kegyelmet kérünk. Salgótarjáni I. r. Hitközség.”

Ezek a jelentések és a salgótarjáni sürgöny a deportálásokat közvetlenül megelőző legválságosabb órákat jelzi.

Június 10-ike körül

a zsidó tanács pro memoria jegyzet

Hittartott el a kormány néhány tagjához. Ebben a következőket olvashatjuk:

„Tudomásunk van róla, hogy több, mint 300.000 testvérünk került eddig mesze idegen deportációba, ahol a kemény robot — testi szenvedéseim túl, az elpusztulás katasztrófája leselkedik rájuk. A rendelkezésre álló adatok szerint, amelyek az év június 6-ig szólnak, deportáltatott eddig: 333.000.

Azóta is egyre folytatódna a deportálások, úgyhogy a deportáltak száma a mai napig legalább 320.000-re tehető, de ennek a számnak fokozatosan további növekedése is fenyeget.

Meggrázóak a körülmények is, amelyek között a zsidóknak előbb gettókba való tömörítése, majd azokból kitelepítésük, illetve deportálásuk végbement. E szomorú folyamatnak egyes fázisait nem óhajtuk bővebben részletezni, de megrendüléssel kellett ezekből megállapítani, hogy már a vidéki gettókba tömörített zsidók is a legszörnyesebb és legprimitívebb életkörülmények közé kerültek. (Nyír-ség, Kárpátalja, Délvidék, Er-

dély, Tiszahát, Délvidék).

Egyes helyeken a városban kivált téglaszobák (ahol langot tető alatt, oldalfalak nélkül, az időjárás viszonyosságainak, esőnek, szélnek, szabadon voltak kitéve), malomban, raktárban, gyárhelyiségben, baraktáborban helyezték el a zsidókat, amely helyeken se víz, se W. C. nem volt. (Győr, Székesfehérvár, Komárom, Pécske, Miskolc). Szabad ég alatt, vagy alig fedett helyen tanyáztak, patkányok, egerek, rovarok és férgek martalékaul voltak kitéve.

Egyes gettókban csendőrök fogták valótóra a jobb módú zsidókat és azokat, akikről feltehető volt, hogy értékeiket elrejtették, súlyosan bántalmazták is, öregeket, betegeket sem kímélve, úgyhogy a bántalmazások során többen meghaltak.

Ily előzmények után rakták a mindenüktől megfosztott zsidókat nemre, korra, egészségi állapotra való tekintet nélkül, még a legszükségesebb ruhanevelés és takarók, élelem nélkül is, hetvenéves nyolcvanával zárt marhavagyonokba és így szállították el őket. Minden vagonba egy ördög víz és egy üres ördög tettek. Az elszállítás a legmosztalább körülmények között, rendszertelen éjszaka történt. Sok esetben a szörnyű zsúfoltság folytán már utközben többen elpusztultak, úgyhogy mire a leplombált vagonok ajtajait szénnyitották, halottak dőltek ki a kocsiokból.

Hangsúlyozottan kell rámutatni arra, hogy a gettókba elszállított zsidók deportálása távolról sem csupán a munkaképes, egészséges egyénekre szorítkozott. Míg a kistarcsai táborból való deportálásnál az a szelektálás történt, hogy csak a 16 éven felül, illetve 50 éven alul lévő személyek kerültek elszállításra, nem deportáltak tehát innen a betegeket — és az emlitett korosztályon felül, vagy alul lévő személyeket. Ez a körülmény az érintett hozzátartozókat nagy nyugtalanságukban is némi reménységgel töltötte el, hogy munka elvégzésére szállították külföldre családtagjaikat. A többi más helyekről való deportálásoknál azonban ilyen válogatás már nem történt. A vonatra egész öreg 80 éven felüli személyeket is felraktak, sőt az egyik városban — értesülésünk szerint Beregszászon — legelsőnek az agyokházában elhelyezett zsidókat szállították ki a pályaudvarra. Elszállításra kerültek még a csecsemők is. Az a tény, hogy ezeknél a szállítmányoknál korra, nemre, egészségi állapotra, tehát munkaké-

pességre való tekintet nélkül történt a zsidók deportálása, az esetleg még az országban maradt hozzátartozókat, de magát a magyar zsidóság egyetemet is rendkívüli nyugtalansággal tölti el és szinte a kétségbeesés felé hajlítja.”

Június elején a zsidó tanács elleni hangulat

egyre erősödött és kirobbanásuk felzútló volt. A cionisták kezdetől fogva természetesen ellenfelei voltak a tanácsnak, már csak az évlizedes ellentét folytán is, ami közöttük és az asszimiláns vezetők között létezett. De ebben a pillanatban a cionisták, a zsidóságnak politikailag legjobban önállóságára és önálló szemléletre nevelt rétege, fegyelmzett volt és nem akartak forradalmat. Vezetők és a párttagok közül számosan ott dolgoztak a tanács hivatalokban, mindent láttak és tudtak, ami kellett a folyton változó helyzet megismeréséhez. Biztak Komoly-Kastner tárgyalásaiban, annál is inkább, mert egy külön cionista alijja feltételei mind határozottabb formában bontakoztak ki. Az illegális menfőmozgalmat jóformán egyedül ők tartották kézben. Szlovákiában tanult módszerekkel, titkos megbízottak útján ők tudtak érinkezni a vidéki gettókban és többnyire csak a cionista fiatalok hűségével ismerték meg a főváros zsidósága a gettókban és téglagyárakban történt eseményeket.

De a pesti zsidóság nagy tömegei a tanács szereplését egyre erősebben kezdték bírálni. A lakárekvíráások visszásságai, egyes megbízottaknak tapasztalatlansága, a lakáshivatásban tapasztalt ideges — durva hang a siputcai székházban, amely az előtt sem öröndött különös népszerűségnek — gyűlölté tette. Természetesen ez csak az egyik oldala az éremnek, mert másfelől, aki csak tehette, minden összeköttetését megmozgatta, hogy a Zsidó Tanácsnál valami alkalmazást kapjon és személyi biztonságát a tanács alkalmazás rőzsaszínű igazolványával támassza alá. Akik megpróbáltak ilyen igazolványhoz jutni és nem kaptak, természetesen iriggyel lettek a „boldog bittokosoknak”. A tanács elleni hangulatot fokozták a Rökk Szilárd utcai behívások is. A tanács, szabatosabban a Magyarországi Zsidók Szövetségének Ideiglenes Intéző Bizottsága „a legsúlyosabb következmények terhe mellett”, elsőbb parancsra való hivalkozással idézte oda szerencsétlen hittestvéreit. Afelől lehet vitat-

kozni, hogy helyes volt-e, hogy a tanács e parancs teljesítését magára vállalta, abból a célból, hogy a beidézettek némi levegőhöz jussanak és ne az SS pribékek hurcolják el őket percek alatt lakásukból, — de az vitán felül áll, hogy az időzítéssel szövegét sokkal megfelelőbben lehetett volna megfogalmazni.

Mindelhez hozzájárult, hogy a pesti zsidóság nagy tömegei egyre növekvő aggodalommal kísérték a vidéki eseményeket — már amennyire azokból valamit is megtudhattak. A napilapokban természetesen szó sem volt ezekről. (Feltehető, hogy az egész vidék zsidóságát deportálták és erről a sorsdöntő eseményről őszere néhány jobb dolli politikai beszédjének hatvány utalásából lehetett következtetni. Ilyen volt Szász Lajos nyíregyházi emlékeztetés beszéde.) A hivatalos zsidó sajtóban csak megnyugtatókról lehetett olvasni. De a vidéki zsidó családoknak pesti rokonsága egy-egy kiesempeszett írásból értesült a történetekről, a tanácsot cselekvésért és látható eredményekért ostromolta. A tanácsnak a németeknél való próbálkozásai, csaknem teljesen eredménytelenek voltak, éppen úgy a belügyminisztériumban való kísérletezések is. A tömeg a tanács próbálkozásairól nem tudhatott, csak azt látta, hogy a vidéki gettókat irratatos gyorsosággal egyre-másra likvidálják és ismeretlen vidékekre szállítják el szüeteiket, testvéreiket, gyermekeiket — s a Sip-utca falai mindezek ellenére állannak. Semmi sem omlik össze és úgy néz ki, mintha semmi sem történt volna.

A zsidó tanács elleni hangulatot jellemzi az a bon mot, ami különben Hollandiából került ide: „Amikor éjnek elején a zsidó lakás ajtaján durva kopogtatás hangzik, kiszólnak: „Ki van itt?” „A Gestapótól jöttünk” — hangzik a válasz. „Hála Istennek, hogy nem a zsidó tanácsotól” s megkönnyebbülve sóhajt fel az üldözött.”

Az elégedetlenekhez csatlakozott a pesti hitközség előjáróságának néhány tagja is, akik nem tartoztak egyúttal a zsidó tanácshoz s az ügyek intézésében így nem vettek részt és csak kívülről szemléltek az eseményeket. Ezek erősen bírálják a tanács magatartását és egyesek nem rejtették véka alá véleményüket, sőt azt sem, hogy egy belső megmozdulás esetén nyíltan is kiállnak.

Sok ilyen belső torzalkodás után,

Június 10-ike körül alkalom nyílt, hogy a két tábor szembenézzen egymással. Az elégedetlenek közöttük a tanács ellenükével, hogy aggodalmuknak hangot akarnak adni és beszélni akarnak vele. Délután 6 óra tájban fogadta Stern Sama a népes kitildöttséget, amelynek azónoka dr. Varga Imre főnök

FEJEK és ELVEK

I. BARTOS GYULA ÉS A NEMZETI SZÍNHÁZ

A legnagyobb magyar Tiborc ötvenesztendősi színészi jubileumát és negyvenesztendősi nemzeti színházi tagságát ünnepli a közeljövőben a magyar kultúrélet és a Nemzeti Színház. Igen, ebben egyetértünk az összes kritikusok, hogy Bartos Gyulánál nagyszerűbb Tiborc még nem szerepelt Katona József Bánk bán-jában. De egyértelműen vallják azt is, hogy senki sem szolgálta még a magyar színpadok deszkáin több alzáttal és tisztább lelkesedéssel a magyar Szellemet és a magyar Betűt, mint Bartos Gyula!

A legkitűnőbb magyar Tiborc az Ahasvérok fajtájából származik és amilyen kemény magyar, ugyanolyan hithű zsidó. Bartos Gyula klasszikusan valószínűleg meg a saját személyében Tiborc és Ahasvér történelmi találkozását, amelynek egyetemesebb érvényéről a magyar föld népe, sajnos, megfeledkezett. Pedig Tiborc és Ahasvér, az elnyomott jobbgy és a bolygó zsidó, szinte egyszerre követelte a jogait és majdnem egyszerre kapott, ha nem is komoly jogokat, de némi enyhítést a XIX. század közepén. Tiborc és Ahasvér testvérek voltak a jogtalanságban... És — megvalljuk — ezért fáj kétszeresen a magyar zsidóságnak minden olyan falusi jelenség, amely azt mutatja, hogy a jogokhoz és földhöz jutott Tiborcok egyszerűen megelégednek az Ahasvérokkal való közös mulajukról.

Bartos Gyula tökéletesen példázza azt az igazi asszimilációt, amely nem áll ellentétben a hűhűséggel. A legnagyobb magyar Tiborc, akinél izesebben magyar színész még nem beszélt és akinél magyarabb magyar jelenség még nem járult a honi tájakon, tántoríthatatlanul ragaszkodik és ragaszkodik az ősi hához és a zsidó közösséghez. (Csak úgy mellékesen említhetjük, hogy dísztagja a pesti hitközség képviselőtestületének és egyetlen hitközségi közgyűlésről sem maradt még távol. A dolmányutcai templomnak is egyik legművészebb látogatója.)

Bartos Gyula — bár a fél- és háromnegyed-fasiszta korokban sem merték megfosztani nemzetiszínházi örökös tagságától, legfeljebb nem járultak — az 1940-es években tántorítva odavált a világhírhöz

színházakból kirugott és a szélsőjobboldali színészkarára által megbélyegzett színészek mellé, s gyakran szerepelt a goldmarktermi OMIKE-színpadon is.

A legnagyobb magyar Tiborc nemcsak a színpadon bizonyult igaz Tiborcnak, de Tiborc-lelkületével egész életében az üldözöttek, az elnyomottak, az igaztalanul megbántottak védelmezője volt.

A nemzetiszínházi működésének negyvenedik évfordulóját Lear király eljátszásával fogja megünnepelni Bartos Gyula, akik — túl a helvenedik életévén is — még mindig izgatnak a nagy művészi feladatok.

Azok közé tartozik, akik sohasem öregednek meg... Születése pillanatában homlokán csókolta a Muzsa...

II. PAP KÁROLY ÖSSZES NOVELLÁI

Meghatottan lapozgatjuk Pap Károly vastkos novellakötetét, amely az idei könyvnap egyik legnagyobb eseménye lesz... Pap Károly összes novellái: olvassuk a címlapján... Összes novellák? Hát nem lesz több? Nem akarjuk elhinni, hogy Pap Károlyt is a világsziszmu ama rettenetes végű áldozatai közé kell sorolnunk, akik ismeretlen tömegsirokban aluszák örök álmaikat? Nem akarjuk elhinni! Tiltakozunk a gondolat ellen!

Feltűnik előttünk Pap Károly gyermeken révedező arca. A szemével mindig nagyon messzire néz. Nem a kávéház tulsó felére, nem a kávéházeltől utcára, hanem sokkal távolabbra. A régnultra, vagy a közelmultra. A történelembe, vagy a saját gyermekkorába.

Mint André Gide, vagy Krudy Gyula, a révedező tekintetű Pap Károly is mindig a gyermekkorát szerette volna újraélni. Azt a gyermekkorát, amelyről oly furcsa oldalak olvashatók az Azarel-ben... Talán rosszul is mondtuk, mert Pap Károly nem a gyermekkorát kívánja újraélni, hanem az elvesztett gyermekkor helyébe kívánt egy új, jobb gyermekkort.

Legszelb regénylapjai és legmélyebb novellái a gyermeklélek csodálatos mélységeibe hatolnak le: olyan mélyrétegekbe, amelyekbe csak kíválsztottak juthattak el.

Két szobás lakás

beforralt egyült ATADÓ. Agudá, Király-utca 30, Starek.

Az összes novellák egyébként alkalmas adnak majd arra, hogy kirajzolódjék Pap Károly, végleges helye és fixebb értékelése a modern magyar irodalom történetében. Ez a kötet — hogy korszerű kifejezést használjunk — stabilizálja Pap Károly jelentését és értékét.

Ha válogatni kellene egy antológia számára a novellák közül, félelmetes feladat hárulna a válogatóra. Mindegyik novella más és más valót tartalmaz, mindegyik novella más és más vonásokkal járul hozzá Pap Károly szellemi arcvonásaihoz.

Bibliai témák, paraszt témák, zsidó témák, az örök gyermek témái váltakoznak Pap Károly összes novelláiban... Melyiket szeressük? A Mikael távozás Támanból című remekművet, amely nem is novella, hanem kis regény? ... Az Álom című prózai költeményt? ... Az Emlek-et, amely a péntek világ-irodalmi formátumu hangulata megörökítője?

Pap Károly ezzel a novellas gyűjteménnyel végleg elfoglalta helyét a magyar irodalom örök képviselői sorában!

S. E.

Keressük két deportált fiunkat!

Hoffmann Emil

született 1923 Sopron,

Hoffmann Erich

született 1927 Sopron.

KISTARCSÁRÓL 1944 július 19-én BIRKENAUBA vitték mindkettőt, ott a Kleidungs-kammerban dolgoztak. 1944 október 26-án ORANIEN, BURGBA, onnan SACHSEN, HAUSENBA, onnan ORDRUPBA vagy MAGDEBURGBA kerültek.

Kétségbeesett szüleik kőnyörögnek, aki tud róluk, értesítsen.

Minden költséget szívesen megtérítünk.

HOFFMANN Dávid, Budapest, VI., Paulai Ede-u. 67.

Május 4-én

Kohn Simon

mezőkovácsi zsidó testvérem orosz hadifogságból jelentkezett. Keresi feleségét, KOHN MORTÉDESANYJÁT, KATHAN EMMAT, férjét JENŐT, 5 gyermekével, névét HELENT. Nem tud feleségéről, LOWY IBOLYARÓL, aki Magyarországon születte. Apósáról, LOWY IHERMANRÓL, anyósáról MÁRKUS RÓZSARÓL, sógorairól LAZÁRRÓL és DEZSARÓL, Nagybátyjáról WEISZ ELŐRÓL, Dob-u. 22. Aki valamelyikről felvilágosítást tud adni, kérem, hogy ezt a Magyar Zionista Szövetség állásfoglalásával közölje V. Arany János-utca 30.

pesti orvos volt. A küldöttségben az ifjabb nemzedékhez tartozó cionisták mellett, a munkaszolgálatban megedződött, aktív ellenállásra hajló és baloldali emberck is résztvettek. Az utóbbiak először voltak aktív szereplők a Sip-utca-ba. Egyébként is ez volt az első eset arra, hogy a hónapok óta sulogó elégedetlenek nyíltan megmerjék mondani véleményüket a tanácsal szemben, amely befelé mindenható ur volt. Dr. Varga exaltáltan, igen szenvedélyesen beszélt: „Nem látjuk-e — mor-dolta — nem akarják tudomásul venni, hogy apóinkat, anyáinkat, testvéreinket, hetvené-magunkkal taszítják be a csend-őrszurongókkal vagyókba, ahol emberganéban hucolják őket ismeretlenségbe, a meg-semmisülésbe? „Lehel ezt tovább tünni, szabad-e megelé-gedni beadványokkal és aláíratos kérelmekkel s nem kellene-e az egészét a keresztény társadalom előtt feltárni? „Ki kell ordítani a nagyvilágba, hogy meggyilkol-nak minket, ellent kell állani és nem szabad tovább gyáván engedelmessékedni! Az előjáró-sági üléssterem — ahol ez a he-zséd elhangzott, tele volt. Min-denkit magával ragadott ez az őszinte hang, a bátor kiállásra való felhívás, amely néma csendben hangzott el és bár várnai lehetett volna az előzmé-nyekből és fogadkozásokból, hogy további felszólalások fog-nak következni, de minden folytatás elmaradt: A tanács el-nöke nyugodtan és szárazon válaszolt: „A zsidó tanács min-dent elkövet. A deportálásokról minden olyan jelentős hatósági és egyházi ténnyel felvilágosí-tottak, akinek támogatására számítani lehet. Sajnos a né-metek parancsoltak és a ma-gyarok vagy nem tudnak, vagy nem akarnak ellenállni. Zsidó ellenállás hiábavaló vérdíjazat lenne, ami percek alatt össze-roppanna és elkerülhetetlenül győlosbitaná a többiek helyze-tét. A tanács teljesítette és teljesíteni fogja kötelességét.“ Az elnök e rövid válasz elmoz-dása után kistett a teremből, ahol még egy ideig izgatott han-gulathoz tárgyalták dr. Varga beszédét és azt, hogy mit lehet-ne tenni és miként lehetne a tanács működésénél jobban vinni az ügyeket. Másnap híre jött, hogy dr. Varga öngyilkos lett afeletti kétségbeesésében, hogy szavainak nem volt meg a felhő visszhangja és fogantja. Budapest zsidósága nem ismél-telte meg a varsói felkelést! Pe-dig a helyzet sok tekintetben hasonló volt. A varsói zsidó tanács fapén úgy a németek parancsára dolgozott, mint a pe-sti. Itt is, ott is a fialtság bátorsága és felélesztőne állott szemben az öregék megfontolt-ságával. Azonban a lenygel zskolóságban sokkal több ter-mészeter, népi életösztön mu-ltkozott, mint magyarországi testvéreinknél!

MUNKÁCSI ERNŐ

(Polytatjak)

A gyilkos urak „véleménye” - rólunk

1.

Mi tudtuk, hogy a háborus főbűnösök aljas és sötétlélkü brávók, akik önző céljaik érdekében feláldozták az országot. Tudtuk azt is, hogy bár nemzeti hősként tetszelegtek önmaguk és szédült hiveik előtt, tulajdonképpen nem egyebek oroszlanbőrbe bujt patkányoknál, gyáva nyulaknál. De, hogy annyira gyávák, azt Szirmai Rezső kollégánk *Fasiszta lelkek* című kitűnő könyvéből tudtuk meg. A harcos újságíró és a finomtollu stilusművész igen nagy feladatra vállalkozott, amikor ezeket a látszólagos fenegyadakat az odujukban: a börtönükben kereste fel, hogy itt testileg, lelkileg, szellemileg pörére vetkőztesse őket. „Pszichoanalitikus beszélgetéseket” folytatott velük és ezenközben sötét lelkük tárnájának legmélyére hatolt. Hogy ezek ott miket rejtettek, — meg-
hökkenőtől

Kiderült az „országvezetőről”, hogy nagyrészkül tanulatlan, műveletlen, elvakult, nyers és közönséges fráter, aki nem tudott egyebet, mint a betanult vérgőzös jelszavakat szajkózni és hörögni. Nem hallották, nem látták, helyesebben nem akarták látni és hallani a világ dolgaiból semmit. Ellenzöt követték a szemük elé, hogy ne keljen semmire se tekinteniük, csak azt a szűk és ködös világot észleljék, amit maguknak keremtettek. A könyv szerzője egyellen olyan mozzanatot se hagyott figyelmen kívül, ami alkalmas arra, hogy a gyilkos urakat a maguk igaz valójában mutassa le. Igen, ez a helyes, így kell ezeket az alakokat „látalni” országnak-világnak: hadd lássák, kik voltak azok, akik vesztlünket okozták.

A halál árnyékában, kötéllel a nyakukon, vagy mellüknek frányzóit puskacsővel szemben is rendületlenül hazdták, mert ez volt az életelemük. Mindegyikük gyáva és meghunyászkodó, egynek se volt annyi férfias bátorsága, hogy vállalja azt, amit tett és kimondja: szánom-bánom bűneimet. Csak mahogtak, sunyiskodtak, pislogtak, hunyorogtak, mint a vakondok a reflektor sugarában. Nem bírták el az igazság tényesdóját. Bajuszuk alatt olymódon mormogtak, hogy hát

ők nem is tudtak mindarról, ami a „háttuk mögött” történt; „fogalmuk se volt”; senkinek se adtak utasítást és csak elfogatásuk után tudták meg, hogy itt általában nem tulságosan jól bántak a zsidókkal... A bakyk és endrelászlók, akik zsidóvért früstököltek, kirántott zsidócombót ebédeltek és faszírozott zsidómellet vaesorzáztak, most fuvolahangon azt emlegették; nemcsak hogy nem gyűlölték a „zsidófajú egyént”, hanem egyenest szerették, nekik

Bizarr ötlet: a zsidók ellen a zsidók érdekében

De lássuk a mi fasiszta „lelkeinket”, ezeket a lelketlen lelkeket, akiket Szirmai Rezső a könyvében felsorol. Mindenekelőtt Antal István a főpecsétörkövetkezik, aki féktelen hatalmi vágyában hajlandó volt az ördöggel is társulni, csakhogy előbbre jusson a ranglétrán. Minderről nyilatkozik, szerelmi életéről, mult világháborus élményeiről, szórakozásairól, olvasmányairól, összevissza amugy antalpityusan, mert boldog, hogy megint locsoghat és „mindenható” véleményét nyilvánít.

sohase volt bajuk velük; sőt mindegyikük büszkélkedett a maga háziszidájával, akin „jószívvel” segített!

Az egész világon ezt hazudják a náci és fasiszták; Nürnbergben csakugy, mint Budapesten, Bécsben ugy, mint Bukarestben, Szófiában ugy, mint Belgrádban és itt ugyanugy, mint Athénben vagy Brüsszelben. Mindegy. Mintha csak előre összebeszéltek volna; hogy, ha eljön a leszámolás órája, ők semmire se fognak visszaemlékezni, a memoriájuk kihagy, különben is hagyjanak nekik békét, mert egész életükben jó kisfiúk voltak; egyellen bűnük, hogy nem szerették a tejbe-grizt... Külön esoda, hogy az ilyen világraszóló hazugságok kiejtésékor nem nyílik meg a lábuk alatt a föld, hogy elsüllyedjenek...

hatja. Persze, hogy *soha se élt antiszemita légkörben*. A könyv írója megkérdezte, tudott-e a deportálásokról?

— Biztosat nem tudtam, — válaszolta szelíden. De mindig rendkívül rossz, nyomasztó érzésem volt a deportálásokról *lehetőségével kapcsolatosan*. Több ízben közbe is léptem, amikor meggyőződtem, hogy a deportálásokról *valóban foglalkoznak*...

— Mikor tudta meg, hogy a deportáltak javarésze megsemmisítő táborokba került és n

legnyomorúságosabb körülmények között elpusztult?

— *Csak jóval később hallottam*. Ösztönös szólva, *nem hittem el*. Bizonyos mértékig *még ma is kételkedem*. (Amikor részleteket hall, kezébe temeti arcát, összerázkódik.) Borzalmos... Vezető pozícióban levő németek cáfolták előttünk folytonosan az ilyen híreket.

És ők elhitték! Hát hogynak „vette volna be” a német maszlagot Antal István, aki az 1920-as zsidóellenes heccelők és gyilkosságokra azt mondja, „nem volt az komoly antiszemita mitizmus.” Szerinte *jóval előbb kellett volna rendelkezni a zsidók összeköltöztetéséről*, mert, ha ez a Kállay-kormány, nem pedig Endre és Bakó országglása idején történt volna meg, a németek bizalmatlanságát sikerült volna legalább egy időre ismét eloszlatni. Talán sikerült volna megmenteni a zsidóság pusztá létét. De ehhez elengedhetetlenül szükséges lett volna, hogy Hállernek *minél több zsidószenvedést produkáljunk*.

— *Nekem nagyon sok zsidó barátom volt*, — „diestkedett” el most Antal, aki annakidején mégis azt a bizarr ötletet vetette fel, hogy „csinálni kell valamit a zsidók ellen, — a zsidók érdekében.” — *En példál már régen ki akartam költöztetni a zsidókat* — mondjuk — az I. és a II. kerületből és 30 százalékos zsidó vagyoni adót akartam, koncul a farkasfalkának, amely egyre közelebb ért a menekülő szánhoz...

Bakó nem tudta, hogy a zsidók szenvednek...

Bakó László, ez a sokszáz, ezerszeres gyilkos, kegyetlen véreb, a deportálásokról *kinémetlen végrehajtója* elárulta önmagáról, hogy *gyermekkorában — természetesen — „csendőre pandurt” szeretett leginkább jár szani*. Felölt korában is Isten hívő volt, de nem templomjáró. Nohát, miket meg nem tud az ember! *Braun Csibi fu ballista a kedvence volt, annak ellegbre, hogy Braun zsidó, de „sportbari nem érdekeliék a faji kérdések*.” Annyira nem, hogy hajlandó lett volna *Petschauer Attilán „segíteni”, ha idejében mentél volna az érdekében hozzá*...

Most izgalmas párbeszéd következik:

— Mit tart Endre Lászlóról?
— *Neki köszönhetem a halálos ítéletemet. A deportálásokról együtt dolgoztunk*. Minden tulkapást ő követelt el. Nekem ezért állandó nézeteltéréseim voltak vele. Siófokon például az ő utasítására *elengere kivertem*

Mi van a deportáltak hazahozatalával?

Nyílt levél Millok államtitkárhoz

Kormánybiztos Ur!

Számtalan sorstársam nevében írom Önnek ezt a nyílt levelet, de nemcsak Önnek, Kormánybiztos Ur, hanem a kormány és a kormányzat minden egyes illetékes faktorához. Irom ezt a levelet a végső elkeseredés határán, vigyázva, hogy az érdekeltség ellenére elfogulatlan tudja maradni és különösen vigyázva arra, hogy az elkeseredés által diktált szavakat, az illendőség elve szerint, elfogadható formában juttassam kifejezésre.

Bizonyosan emlékszik Kormánybiztos Ur arra a nagygyűlésre, amely a múlt év végén a pesti izr. hitközség székházában zajlott le, és amelyen megjelent Ön is, mint hazahozatali kormánybiztos, megjelent továbbá a köztársasági elnök ur hitvese, valamint Várnai Zseni, a költőnő, aki előadta „A fiad visszaér” című megrendítő versét, amely könnyekre fakasztott bennünket, mert a hallgatóság soraiban voltak sokan, akik visszavárták (de sajnos, még ma is visszavárják) fiukat, lányukat, férjüket, én és sok hittestvérem

a feleségüket. Ezen az ülésen szívezző szavakban nyilatkozott meg Tildy Zoltáné nagytiszteletű asszony együttérzése a hozzánk intézett beszédében és államtitkár ur felszólalásában elmondotta, hogy mindent meglesz érdekiünkben, helyesebben hozzátartozóink hazahozatala érdekében, csak legyünk türelmessel, mindenki, aki életben maradt, haza fog kerülni. Némi kis megnyugvással és megkönnyebbüléssel távoztunk erről az üléstől, mert hittünk Önnek, de most meg kell mondanunk, hogy súlyosan csalódtunk, mert az *elmúlt háromnegyed esztendő lefolyása alatt nem történt semmi*, ma is ott tartunk, ahol másfél év előtt tartottunk; hiszük és reméljük, hogy hozzátartozóink életben vannak, de sem hirt nem tudnak adni magukról és mi sem írhatunk nekik, sem hazahozatalukról *nem történt azóta sem semmiféle intézkedés.*

Olvassuk a lapokban a híreket, hogy még harmincezer deportált magyar zsidó van Németország amerikai zónájában. *Mi van ezekkel, államtitkár ur?*

Mi van a feleségemmel és a többiek hozzátartozóival? Ma: 1916-ban, él Magyarországon sokezer ember, akinek hozzátartozója a viszonylag nem nagy távolságra lévő Németországban él és ma, amikor órák alatt lehet eljutni a világ egyik részéből a másikba, ezek nem tudnak egymásról semmit, azt sem tudja az egyik, hogy él-e másik. Jól van ez így? Nem kellene és nem kellett volna ez ellen tenni valamit? Most, amikor kormányfőriaink kint jártak a nagyhatalmakkal, nem lehetett volna a sok fontos kérdés után, — de számunkra legelső fontosságú kérdést beiktatni a tárgyalások menetébe? Én emlékszem, hogy az első világháborúban a hadifoglyok állandó összeköttetésben voltak hozzátartozóikkal; leveleztek, sőt még csomagokat is küldhettek. Hát ennyire visszafejlődött volna minden huszonegy év után, hogy akkor ezt meg lehetett szervezni és ma nem? Olyan nehéz lett volna akár egy-két üzemen kívül helyzetünk bombázó repülőgép beállításával ezt a postaforgalmat lebonyolítani?

Senki nem mondhatja, hogy türelmetlenek vagyunk, nem mondhatja, hogy nem voltunk megértőek az elkerülhetetlen nehézségekkel szemben, de sajnos, a türelmi próbák terheit

nem bírjuk és ezért fordulóban Önhez e nyílt levéllel, hogy választ kapjunk, valami ígérettel, hogy szerencsésen hozzátartozóink hazahozatala érdekében, végre, a felszabadulás után másfél esztendővel, történni fog valami *érdemleges és eredményező lépés.*

Vagyok Kormánybiztos Urnak egyébként

igaz tisztelője:
SINGER BÉLA
kalaposmester,
VII., Wesselényi-u. 13.

Az egyszerűség kedvéért a beküldött Nyílt levéllel felkerestük Millok Sándor kormánybiztos, aki a következőkben válaszolt a levélben foglaltakra. — Mindenekelőtt ki kell jelentenem, hogy tökéletesen megértem a levél írójának kétségbeesett lelkiállapotát. Megértem, de nem ismerhetem el a Kormánybiztosságot érintő szociális jogosságát. Mi mindent elkövettünk és elkövetünk, hogy a még külföldön lévő magyarokat — deportáltakat és hadifoglyokat — minél előbb hazahozhassuk. Ez azonban rajtunk kívül álló okokból óriási nehézségekbe ütközik. Ami pedig speciálisan a deportáltak ügyét illeti, meg kell mondanom, hogy nem felel meg a valóságnak az a hírverés, mely szerint még harmincezer deportált tartózkodik Németországban

Márai Sándor esete a zsidósággal

Írta: SZILÁGYI GÉZA

Márai Sándor, aki a „feddhetetlen elbeszélő” legértékesebb, mert legnehezebben elérhető babérra törekszik, tudatos elszántsággal ír „mesteri” prózát. Egyik legutóbbi könyvében (*Napló, 1943-1944; Révai kiadás*) legalább százötven olyan sorral ajándékozza meg elkábuló olvasóját és szédülően irigykedő íróársait is, amelyeknél *különb sem Magyarországon, sem külföldön nem telik most szeritől sem.* Százötven fölülmulhatatlan sor nagyon sok, még többszáz oldalas vaskos kötetben is; hiszen számos „nagy magyar írónak” hazudott szerző akad, akinek még vastagabbra duzzadt kötetében tíz igazán hibátlan sor nem talál a csúnyán rászédett közönség.

Márai sokat foglalkozik *Naplójában a zsidósággal és egyes zsidókkal is.* Mint hogy a *Napló* 1943-ban és 1944-ben íródott, ezen csöppet sem lehet csodálkozni. Amit a zsidókról mond ez a nemcsak kiválóan fémjelzett, hanem velejében valóban kiváló író, abban sok az olyan különösség, amelynek

őszintébb neve: *tévedés és balítélet.*

Naplójának, ugyilátszik már első megírása után *kissé retorsált* naplójának 380. oldalán — 1944 őszén kelt — enyhén szólva szörnyűséges, szinte embertelen erkölcsi és intellektuális *tuikövetelést támaszt a magyarországi zsidósággal szemben.* Ezt írja ugyanis: „A magyar zsidóság adott nagy tehetségeket a magyar szellemi életnek: Angyal Dávid, Alexander Bernát, Ferenczi Sándor, Püst Milán, Gyergyai Albert, Hevesi Sándor, Heltai Jenő s még több tucat név tölul most emlékezetembe.” (Félbeszakitom az idézést. Hét nevet sorol fel mindössze, betűrendben, de szeszélyes önkényességgel. A ékilygyott eminens tehetségek nagy száma ezuttal valóban kellemetlenül szembeszökő. Ha még több tucat név tölul emlékezetembe, mint maga említi, miért nem írja le őket a hét név mellé, s, aki egyáltalában nem takarékoskodik a sorokkal. Most folytassuk az idézettel) *„De az*

élite palástja alatt mily sekélyes volt az átlag, — és mindig ez számít! — mindaz, amit sajtotban, színházban, könyvkiadásban gyártottak, népszerűsítettek, terjesztettek!”

Ez igaz, csak hogy miért beszél Márai szinte korlátozott egyoldalúsággal csak sajtóról, színházról, könyvkiadásról és miért nem a szellemi életnek éppen olyan fontos más ágazatairól is, például a képzőművészetről, a zenéről, a természettudományokról, amelyeknek éppen olyan elsőrendű jelentőségű területein nem több tucat, hanem többszáz név is „tölulhatna emlékezetébe.” És vajjon miért hallgatja el, szinte már irányzatosan, azt az elvitathatatlan és semmiféle meghamisított statisztikával meg nem dönthető tény, hogy *igen lényeges volt mindenkor a színvonalbeli különbség a keresztény vagy, ha Márainak netalán jobban tetszik, a „fajmagyar” élite és a mélyen alatta terjedő és tepsedő átlag között.* Így van ez kivétel nélkül, *mindenütt a világon, nemcsak nálunk és nemcsak az ugynevezett szellemi élet terén.* Ezt éppen az igazán általános műveltségű és Nyugat-Európát személyes tapasztalásból jól

ismerő Márainak föltétlenül tudnia kell. Ő voltaképpen a magyarországi zsidóság szellemi képességeinek szinte lázas, minden reális lehetőség határain átugró, tehát igaztalan túlbecsülésével azt kívánja, hogy a szellemi életnek, maradjunk most ennél, *minden egyes zsidó képviselője a magasrendű élthez tartozzék, vagy pedig, ami éppolyan jogosulatlan és lehetetlen kívánság, hogy a szellemi életben a zsidóságnak csupán csak az éliteje szerepeljen és jusson szóhoz! Ha ugyanezt a keresztényektől éppenny megkövetelné — a nyilvánosság előtt eddig nem tette — vajjon hányan nyílhatnák ki többé a szájukat!*

Most pedig fejezzük be a *Napló* szóbanforgó oldalának idézését: „Ez a „szellemi front” legalább ugy felelős azért, hogy a magyarság nagy tömegét, közepestét állítsa, műveletlenek, tehát erkölcsi felelősségre képtelenek maradjanak, mint a zenitrik, a nagybirtokosok és az általuk eltartott hivatalnokok. Nem lehet pletykalapokon keresztül „szellemi színvonalat” mimelni s ugyanakkor tudatosan feladni a magasabb szellemi igényt! Tudom, volt más

ban. Azonkívül a deportáltak egy része nem is akar visszatérni Magyarországra. Példa erre a Svédországból hazatérésre felszólított deportáltak esete. Háromszáznegyven jelentkeztek erre a felhívásra s ezek közül is mintegy negyvenen — a kunmadarasi eset hatása alatt — megváltoztatták szándékukat. — Arra a szemrehányásra, hogy még levélben sem lehet érintkezni a deportáltakkal, közlöm a következőket. Németországban még mindig négy hadizóna van, amelyek hermetikusan vannak egymástól elzárva. Ennek folytán még mindig lehetetlen egységes képet alkotni a helyzetről. Ez az egyik fő oka annak, hogy munkánkat képtelenek vagyunk közmegegyezésre folytatni. Hogy ez mennyire így van, arra példa a hatalmas zsidó világszervezet, a Joint esete, amely megpróbált a deportáltakkal érintkezésbe lépni, levelezésüket elősegíteni — de fáradozása eredménytelen maradt. A Nemzetközi Vöröskereszt hasonló próbálkozásait sem kísérte szerencse. Sajnos, a háborúnak vannak utóhatásai, melyeket a legjobb szándék sem tud kiküszöbölni. Mindezek ellenére a jelek arra mutatnak, hogy ezek az akadályok most már rövidesen és végleg elhárulnak és akkor mindazok, akik eddig oly végtelen türelemmel vártak, végre magukhoz ölelhetik szeretteiket.

(K. Gy.)

Ankét a vérvádról

A Magyar Cionista Szövetség rendezésében a közvélemény tájékoztatása céljából, ankét volt a vérvádról. Az előadás iránt igen nagy érdeklődés nyilvánult meg. A Fürst Sándor-utcai zsidó Kulturház előadotermét többszázfős közönség töltötte meg ez alkalommal. Megnyitó beszédet dr. Dénes Béla mondott. A Magyar Cionista Szövetség — mondotta többek között — előadást kívánt tartatni a vérvádról, mert hivatalos helyről ezen a téren még nem történt semmi kezdeményezés. Történelmi visszapiillantást vett a vérvád és a gazdasági okok közötti kapcsolatokra. A pápák felemelkedését a vérvád ellen mind az időkben, ha az teológiai síkon mozgott. A katolikus egyház tagadta a vérvád jogosultságát. A mai helyzetben a vérvád politikai és gazdasági jellegű nemcsak a zsidóság, hanem a magyar demokrácia ellen is. Sajnálattal állapította meg, hogy a magyar demokrácia elmulasztotta a kellő pillanatot, hogy erőlyes intézkedésekkel megakadályozza a vérvád meséjének terjedését.

Ezután dr. Kulcsár István főorvos tartotta meg előadását. Felrészletek elkerülése végett kijelentette, — hogy előadása nem támadó és nem vé-

dekező, hanem értelmező jellegű. Az első vérvád — mondotta — az 6. keresztények ellen hangzott el. Abban az időben a rómaiak vádolták az első keresztényeket arról, hogy kisgyermeknek a vérért veszik. A zsidóság ellen rendkívül tragikus formában először Fuldában emeltek vérvádat. A felülbódött löveg ekkor többszáz zsidót legyilkolt. II. Frigyes német császár bizottságot küldött ki a vérvád tisztázására. 1270-ben Münchenben volt vérvád, 1490-ben pedig Nagyszombaton. A legutolsó vérvád Tiszacsizlaron volt.

Az elmúlt évtizedek alatt a reakciós erőknél ugylátszik nem volt szükségük a vérvád feltámasztására. Az eddigi vérvádak ugyanis azt bizonyították, hogy a vérvád-mese nem a népből indul ki, hanem az uralkodó rétegek terjesztik a tömegek között azért, hogy eltereljék a figyelmet magukról és a zsidóságot tegyék meg bűnbaknak. Részletesen ismertette azokat a zsidó törvényeket, hagyományokat és szokásokat, amelyek a legszigorúbban és a legkörültekintőbben módon tiltják a zsidó embert a vér ivásától és élvezésétől. Az utóbbi hetekben felmerült vérvád-mese nem más, mint a keresztény középosztály rossz lelkiismeretének a megnyilvá-

nulása. Az ember tudniillik azokat az őstörvényeket, amelyeket nem vállal, másokra vetíti ki. A vérvád-mese a büntudat kivételése. Sokan azt mondják, hogy a magyar középosztálynak nincs lelkiismeretfurdalása a hatszáz ezer zsidó meggyilkolása miatt. Az a tény azonban, hogy a vérvád mese megszületett a mi napjainkban, azt bizonyítja, hogy igenis van büntudata, csak nem akarja vállalni annak a következményeit. Amia katolikus egyháznak a viszonyát illeti a vérvádról, ez igen érdekes. A pápák és a püspökök ugyanis ellélik a vérvádat, ezzel szemben a szervezetek évszázadokon keresztül annak propagandistái voltak. A pápáknak az volt az álláspontjuk, hogy a zsidóságot nem megölni, hanem megtéríteni kell.

A rendkívül nagy figyelemmel kísért előadás után dr. Dénes Béla mondott köszönetet az előadónak.

GERVAI SÁNDOR

KI TUD RÓLA?

Barok Dávidné

szül. KLEIN ANNA, 1912-ben Békéscsaba, négródmegyeyi lakósról, akiről a balassagyarmati-geitől előbb deportáltak Auschwitzba. Szíves értesítést kér: Barok Dávid, Véc, Gr. Csáky-utca 24.

is. Volt Osvát, Nyugat, Ignotus is... de a tömeghez a magyar sajtó szólt, amely olyan volt, amilyen, a magyar középosztály számára árvalány. Hajas és nemzetiszinpántlikás zsidó Csinom Palkók habarták a konstruktív füzetet, e zagyvalékot, melytől szépen butult az, aki felhabzsolta. Márai szuverén szórakozottságból vagy talán nem egészen tudatos emlékezetihijáságból elmellőzi itt az egyáltalában nem zsidó *Burzapestli Hírlap* vagy *Pesti Hírlap* ilyenfajta szerepét, amely legalább akkora volt, mint valamennyi „zsidó” lapé együttvéve. Most pedig befejezem a szükségképpen hosszúra nyúlt idézetet: „S a zsidók ne csodálkozzanak, ha egy kapzsi lársadalom, mely nem kis részben az ő üzleti mohóságuk és szellemi igénytelenségük — pontosabban: állgényük mellett műveletlen maradt, erkölcsiellen is megromlott, s aztán elkövette mind a bűnök, melyek végül a zsidóság nagy tömegeinek vesztét, s legvégül az egész magyarság pusztulását okozták... Mert a műveltség nemcsak hősiesség; a műveltség erkölcs is. A zsidók legyenek hősek, ha igazságot karnak; legyenek igazán mű-

veltek és igényesek.” Szóval, kevesebb stíláriás körmönfonsággal, de nyiltabban, őszintébben: Márai szerint voltaképpen a zsidóság, elsősorban a zsidó sajtó, színház, könyvkiadás felelős a saját magára és az országra zúdult katasztrófáért. Drodzy Győző pártlonkivüli nemzetgyülei képviselő, színes keresztény ember, akit persze egyáltalában eszembe sincs összemérni a magyar szellemi nagyságok közül kiemelkedő Márai Sándorral, csak nemrég, a nemzetgyülés 1946 május 20-iki ülésén fejtelte ki a Ház baloldali pártjainak mindenképpen megérthető, megokolt és jogosult helyeslése közben, hogy a zsidóság „egyedül ártatlan abban a szörnyű katasztrófában, amely az országra zúdult.” Lehet, hogy ez jóindulatu túlzás, de mennyivel közelebb áll az igazsághoz ez a túzás, mint azé a Máraié, aki a veleszületett hideg józanságból kivetkőzve és a neki bőségesen jutott reális szemmértéket szélségesen elvetve, keményen megköveteli, hogy minden zsidó legyen hős, bölcs, tudós, jóformán szent, ha igazságot akar. Pedig a zsidóságnak, tekintet nélkül arra, hős-e vagy sem, bölcs-e, tudós-e vagy, sem,

akkor jár igazság, hogyha igazságtalanság történt vele és csak azért jár, mert jogtalanság esett rajta. A zsidóság lehetne ostoba és műveletlen is (pedig igazán nemcsak elitje nem az, hanem átlaga sem), akkor is igazságtételt követelhetne, mert igaztalanul bántak vele. A zsidóságnak nem kell, mint Márai ugylátszik kívánja, minden népnél különbnek lennie, mert neki is, mint minden más népnek, természeti, veleszületett joga van ahhoz, hogy soraiiban is ugyanannyi ostoba, műveletlen és akár becstelen ember is legyen, mint bármilyen más népben. (Pedig nyugodtan állítom, jóval kevesebb van!) Amit Márai kíván: szellemi, erkölcsi, fizikai lehetetlenség, és ha nem csupán a bugrisok elképesztésére írja, hanem komolyan, mint a maga meggyőződésének hű tolmácsolását, akkor ez a legnagyobb igazságtalanság. Az ember szinte rösteli leírni azt az ovodásoknak való tételt, hogy más lapra tartozik a műveletlenség és egészen másra az etikai igazság. Sokkal érthetőbb volna, ha Márai azt vallaná: ti zsidók valamennyien igazságtételt nem érdemlő gazemberek vagytok! Persze ezt nem mondja, soha

nem mondotta és kétségtelenül a jövőben sem fogja bármilyen formában hirdetni. De még ez a képtelenséget is, ha százszor tagadom is, emberibbnek tartanám; bár megborzadnék tőle mint az elvakult gyűlölet féktelen megnyilvánulásától, mint azt a „szép és nemes” kívánságot, hogy a zsidók és csakis ők, valamennyien szentek, bölcsök, tudósok legyenek. Az ilyen betegesen egyoldalú „ideális tulkövetelés” megdöbbentő, mert valamilyen szellemi és erkölcsi uzsoráskodásnak tekinthetetlenül felcsigázott követelése. Márai kitűnően ismeri Nietzsche-t, a legnagyobb költő-filozófusok egyikét, aki *Menschliches Allzu menschliches* című munkájából a 353-ik aforizmában szóról-szóra ezt mondja: „Kellemetlen, sőt veszélyes tulajdonságai vannak minden nemzetnek, minden embernek: kegyetlenség megkívánnt, hogy a zsidó kivétel legyen ez alól!” Márai könnyedén, sőt könnyelműen elköveti ezt a kegyetlenséget. Eppen mert igazán kivételes tehetségnek értékelem és becsülöm, fájdalmas csalódás nekem ez a kalandos életvétele-dése.

Munkaszolgálatosok hozzátartozóit érdeklő fontos hirdás

I.

Az alább felsorolt munkaszolgálatosok hozzátartozói fontos hirdás átvétele céljából jelentkezzenek az Országos „Musi” Szervezetnél (VII., Bajcsy-Zsilinszky-ut 5. félem.) az Uj Élet mai számára való hivatkozással.

Munkaszolgálatos neve, hozzátartozó neve, címe:

Lakatos Tiber, Lakatos Márton, Rákospalota, Fazekas-u. 70.
 Göllel Sándor ? VIII., Magdolna-u. 12. l. 24.
 Fischer Imre, Cselényi Mihály, Fonyód (Somogy m.) Szarvas-szálló
 Fleischmann Iván, Szombathely, özv. dr. Donáth Árpádné, VIII., Kálvária-tér 18.
 Lampel András, Lampel Ignác, Csillaghegy, Kolozsvár-u. 6.
 Götzl Imre és Pelsz László, Réisz György, Szombathely, Belsőkató 2.

Müller Ernő, Lengyel Kálmán, Ujpest, Váci-ut 25.
 Fischer Imre, Hinger Kálmán, Ajka Veszprém m.
 ? Chilkó Istvánné, Zombor, Aranygerenda-u. 6.
 ? Oroszlán Zsigmondné, Budapest, Dob-u. 46.
 ? Müller Enőné, Bpest, Szövetség-u. 2.
 Kertész Imre, Kertész Imréné, Bpest, Hegedüs Sándor-u. 18. és Kertész Miklós, Budapest, Népszínház-utca 49.

Schwarz Sándor, Schwarz Jenő, Sormás? (Zala m.)
 Markovits Sámuel, ? Kolozsvár, Rugului-u. 25.
 Östreichler Béla, Östreichler Károly, Bpest, Bulyovszky-u. 40. és Östreichler Károlyné, Cakovec, Pressericova-u. 16.
 Glück Déta, Glück József, Bpest, Hársfa-utca 54. és Csillag László, Bpest, Szövetség-u. 45.

II.

Az alább felsorolt munkaszolgálatosok hozzátartozóit ugyancsak fontos hirdás átvétele céljából jelentkezzenek az Uj Élet mai számára való hivatkozással az O. Zs. S. B. (Országos Magyar Zsidó Segítő Bizottság) információs osztályánál, Budapest, V., Beihlen-tér 2. l. em. 36. sz. alatt.

Munkaszolgálatos neve és előző lakhelye:

Arnstein Jenő, Hajdunánás
 Back Tibor, Budapest
 Bock József, Győrszentmárton
 Benjiner József, Gyöngyös
 Ehrlich Zoltán, Szolnok
 Feldmár László, Felsőgalla
 Friedmann László, Budapest
 Fleischner István, Budapest
 Fleischer Miklós és Márton, Budapest
 Gerlei Mihály, Budapest
 Grün Andor, Budapest

Gádor László, Budapest
 Kovács László, Csépa
 Korda György, Budapest
 Klein Jenő, Onod
 Korda István, Pesterzsébet
 Lung Nánán, Mezőkovácsháza
 Láng Ernő, Budapest
 Novák Miklós, Budapest
 Richter Sándor, Győr
 Reiner Lajos, Magyarókeresztúr
 Rosenfeld Imre, Miskolc
 Riff Tibor, Budapest

Riff Sándor, Budapest
 Riesz Sándor, Budapest
 Róth Tibor, Budapest
 Ravics Pál, Budapest
 Sáros István, Csépa (Szolnok megye)
 Singer József, Budapest
 Szántó Tibor, Budapest
 Taub Izidor, Nagybakony
 Virág István, Budapest
 Weisz László, Budapest
 Weisz Jenő (Benő?), Budapest

Hirek Palesztináról

Az angolok erélyes fellépése a zsidó ellenállás ellen

A palesztinai helyzetet a különböző távirati irodák jelentései alapján a következőkben foglalhatjuk össze.
 Az angol csapatok szombaton, június 29-én kivették a nagyobb palesztinai városok ellenőrzését. Sok ezer zsidó letartóztatást az egész országban és megakadályozták a Jewish Agency építést is. Páncélos csapatok és gyalogság zúzó kőről Jeruzsálemet, Tel Avivot és Haifát és megakadályozták a hátréttől való átközést. Angol részről közölték, hogy nincs szándékukban a Jewish Agency további működését megakadályozni és az angol rendszabályok kizárólag az egyeztetett zsidó fölévalti hadsereg ellen irányulnak, hogy a rendet és közbiztonságot fenn lehessen tartani. A letartóztatásokat azzal magyarázzák, hogy azokat a belső béke és biztonsági tette szükségessé. Ezzel szemben a Jewish Agency köréből kijelentették, hogy az angolok eljárása nyílt támadás a zsidó nép ellen. A dr.

Weizmann, a Jewish Agency igazgatója szombaton délután Jeruzsálembe érkezett és megbeszélést folytatott Sir Allan Cunningham brit főmegbízottal. Erről a találkozóról valójegideig nem adtak ki hivatalos jelentést. Dr. Weizmann egyébként rendkívüli értekezletre hívta össze a még szabadonlévő zsidó vezetőket, a zsidó nemzeti tanács tagjait, a zsidó polgármestereket és a helyi tanácsok képviselőit. A gyűlésen követelték a Jewish Agency letartóztatott tagjainak és más vezetőinek haladéktalan szabadon bocsátását. Zsidó politikai körökben a brit kormány magatartása miatt rendkívül súlyosnak tartják a helyzetet.

„KOL ISRAEL”, A ZSIDÓ ELLENÁLLÁSI MOZGALOM TITKOS RÁDIÓLEADÓJA már két héttel célzott leleplezte az angol lépésre vonatkozó előkészületeket. Fontos titok katonai

iratok jutottak a mozgalom birtokába, amelyekből kitűnt, hogy a palesztinai hatóságok elhatározták a „Hagana” önvédelmi katonai szervezet likvidálását, a fegyverkészletek lefoglalását és az önvédelmi mozgalom és általában a palesztinai zsidóság vezetőinek letartóztatását. A fekete listán névszerint szerepeltek a Jewish Agency végrehajtóbizottságának tagjai, a Vaad Leumi (palesztinai Zsidó Nemzeti Tanács) vezetői, a Keren Kajemeth vezérőse, Tel Aviv polgármestere, a Hiszladrut (szakszervezet) és a cionista pártok vezetői, az Anglo Palestine Bank igazgatósága, a jeruzsálemi Hócher Egyetem, a haifai Technikum és a rechovoli Mezőgazdasági Kutató Intézet fejei és tanárai, valamint több száz vezető tisztviselő. A „Kol Israel” ezen írat leleplezéséhez hozzáfűzte, hogy bár az akció a palesztinai zsidóság vezetőinek teljes felszámolását célozza, az angolok sohasem fognak bennünket erőszakos eszközökkel megtörni.

MIERT NYULT A ZSIDÓSÁG A TERROR ESZKOZÉHEZ, amikor pedig a multban az arab zavargások idején a palesztinai

zsidóság olyan hallatlan önmuralomról tett tanubizonyságot? A zsidó megmozdulások most sem az arabok ellen irányulnak, — akikkel változatlanul keresik a testvéri együttélés lehetőségét, — hanem az ellen a bevini politikára ellen, amelynek terhére írják, hogy hatmillió zsidó pusztulása után még mindig százezernyi zsidó kénytelen németországi DP-táborokban szenvedni. H. S. Crossman angol munkáspárti képviselő, az angol-amerikai bizottság egyik tagja, így magyarázta ezt a „New Statesman” egyik számában: „Nem lehet kifejezni azt a keserűséget, amely elöntötte a zsidókat, amikor látták, hogy az angol kormányváltozás nem hozta meg a Palesztina-politika változását. Céltalan volna erről a helyzetről elismerni, vagy bírálólag nyilatkozni. Tényekről van szó és a tények azt mutatják, hogy a palesztinai zsidók, a Hagana-ban megszervezve, meg akarják védeni, ha kell, erőszakkal is, a mandátumban biztosított jogukat. Minden, amit Palesztinában láttam és amit felelős tényezőktől hallottam, megerősíti ezt. A Hagana lezserelésének és feloszlásának terve ezidőszent nagyarányú katonai akciót tenné szükségessé, mégpedig nemcsak a kis terrorista csoport, hanem az egész zsidó lakosság ellen. És még akkor sem érünk el eredményt, sem győzhettek le a partizánokat, ha mögöttük volt a nép és mögöttük volt az igazság”.

„NEM AKARUNK ANGOLOK ZSIDÓ HÁBORÚT” — ez az állásfoglalása a felelős zsidó vezetőknek, akik többször emeltek fel szavukat a zsidó terrorizmus ellen, de felszólításuk nem járt eredménnyel az angolok köztiszti politikájának kedvezőtlen kihatásai következtében. „A megoldás kulcsa az angol kormány kezében van. Ha hajlandó megbecsülni a Labour Party régebben tett ígéretét, ha hajlandó eleget tenni az igazság követelményének, — az angol-zsidó háború veszélye pillanatok alatt el fog tűnni” — szövegezi le a londoni Zionist Review.

A mufti közben szabadon garázdálkodhat

A MUFTI HÁBORUS TEVEKENYSÉGE eléggé közismert. Ismeretes róla, hogy ő volt felelős az 1938-1939. évi palesztinai zavargásokért. A háború kitörésekor megszökött Palesztinából és Hitler főhadiszállásán keresett menedéket. 1941-ben tevékeny részt vett Roshid Ali lázadásában Hitler mellett. Boszniában moslem SS-csapatokat szervezett; a német rádióban állandóan beszélt Anglia ellen; egyik kitervezője volt a zsidóságot auschwitzi kiirtásának. Amikor 1942-ben Rommel győzelmeit aratott Északi

Afrikában, a mufti sürgönyileg üdvözölte Hitlert, hangsúlyozva, hogy „az arab nép folytatni fogja harcát az Ön oldalán a közös ellenség ellen, a végső győzelemig”.

AZ ANGOLOK MEGSEM LÉPTEK FEL A MUFTI ELLEN.
Rövid letartóztatás után kicserélték a börtönből és Franciaországban egy villában helyezték el, ahol mindössze egy katonát őrizte. A Jewish Agency hónapokkal ezelőtt figyelmeztette az angol kormányt, hogy a mufti meg fog szokni, de a felhívás hasztalan maradt. Az angoloknak módjukban lett volna a muftit háborús bűnösként a franciáktól kikérni és ilyen irányú lépést az angol parlamentben többször sürgettek is, de ez sem történt meg.

A MUFTI SZÖKÉSÉNEK KÖRÜLMÉNYEIRŐL érdekes hírek közöl a *Palcor News Agency*. Ezek szerint a mufti egy amerikai repülőgépen hagyta el Franciaországot. Szíriai utlevéllel rendelkezett, amely hamis névre szöjt és amelyet még 1945 novemberében állítottak ki. Az utlevelet valószínűleg Musa Alami arab vezértől kapta. Alapos okból feltételezik, hogy a francia hatóságok előzetesen tudtak a szökési tervről.

A FRANCIA SAJTÓ felháborodottan foglalkozik az eseménnyel, hogy így enyhítse Franciaország kínos felelősségét. A „Le Monde” azt írja, hogy a mufti csak azért szökhett meg, mert Párisban és Londonban senki sem állt ennek komolyan útjában. „Ha Nagybritánia őszintén akarta volna a mufti letartóztatását és kiadatását, erre igen egyszerű eszköze lett volna: fel kellett volna venni *Amín El Husseint* a háborús bűnösök listájára. De ezt nem tette meg.” A „*Populaire*” szigorú vizsgálatot követel, kifejtve, hogy a szökést nem lehet védeni azzal, hogy a muftit az arabok ma is vezérüknek tekintik. „Az arabok érdekeit figyelembe venni — külön ügy. És egészen külön ügy szabadon engedni az egyik legbűnösebb hilleristát, hogy szabadságát sőtét tevékenységének folytatására használja fel. Hasonlóan ír a „*L'Ordre*”, a „*Combat*”, a „*Franc Tireur*” és a „*Résistance*”, a jiddis nyelvű „*Neie Presse*” pedig kifejti, hogy a szökést nem technikai, hanem politikai körülmények tették lehetővé.

A MUFTIT NEM ENGEDI PÁLESZTINÁBA — közölte Noel Baker külügyminiszterhelyettes az angol parlamentben. Egyben igyekezett minden felelősséget elhárítani Angliáról a szökéssel kapcsolatban, miután a képviselők súlyosan támadták a kormányt ez ügyben.

(ROTH)

Az iskolai korhatár újabb megállapítása

A Magyar Köztársaság Kormányának 7180/1946. M. E. sz. rendelete szerint azon tanulók, akik 6. életévüket az iskolaévi kezdetét közvetlenül megelőző június hó 30. napja után, de legkésőbb szeptember hó 15. napján töltik be, az Általános Iskola igazgatójának véleményezése után felvehetők az Általános Iskola I. osztályába, amennyiben általános iskolai tanulmányokra testileg és szellemileg eléggé fejlettek.

Ugyancsak e rendelet értelmében azok a tanulók, akik 6. életévüket szeptember hó 15-e után, de legkésőbb december 31. napján töltik be, felvehetők az Általános Iskola I. osztályába, amennyiben a tanítótestület a jelentkező tanulóknál korukat meghaladó rendkívüli szellemi képességet és testi fejlettséget állapít meg.

Az ily módon felvett tanulók további tanulmányaik folyamán is felvehetők a megfelelő magasabb iskolai osztályba, tekintet nélkül arra, hogy az iskolaévi kezdetkor a megkívánt életkort még nem érik el.

E rendelet következtében mindazon zsidó szülők, akik gyermeküket az Általános Iskola I. osztályába a korábbi gálló rendelkezések következtében még nem iratták be, jelentkezzenek az Izs. Népiskolák Központi Igazgatóságánál VII. Wesselényi-u. 44. I. em. délelőtt a hivatalos órák alatt, ahol amennyiben gyermekük az előírt követelményeknek megfelelnek, felvételre kaphatnak a lakóhelyükhöz legközelebb eső Izs. Általános Iskola I. osztályába.

Pestben közel, nyitárusításu, bevezetett nagy- és kiskereskedés (fűszer-vegyes)

komoly társat keres.

Érdeklődés töké megjelöléssel „Szorgalmas” jelíró a kiadóba.

Intelligens házvezetőnő

elhelyezkedne kis családnál, Grünwald Erzsébet, István-ut 26. III. 23.

Erdélyben és Romániában

Jó úszásképességgel, lakóval rendelkezésű ismeret kereskedő elvált nő komoly cikkek olfani gránát licenccel vagy társas alapon. Veszék szabadságát, gyártási eljárásokat és kész árut, műszaki, szerszám, vegyi, testék és papír szakmából. Ajánlatokat „Erdélyi” jelíróre Leopold Kornél hirdetőirodába, Teréz-körút 3.

Könyvelésben

és irodai munkákban járatos TISZTVISELŐT felvevőnk. Sip-utca 2. II. 87.

A Pesti Izs. Hitközség utján az alábbi jegyzékben felsoroltakat keresik külföldről

Jelentkezés VII., Sip-utca 12. I. 18. délelőtt 9-12.

1012. Strulovits Refuett szül. Podkarpácka Velki Kopany (Vörösmard.) keresi Schmucl Strulovits Tel-Aviv.
1013. Finkler Meyert és nejét szül. Hochberg, Budapest, keresi Shlomo Lowy, Tel-Aviv.
1014. Garai Sándort, szül. 1897 Apátfalva, Garai Sándornét, Bleyer Anna 1903, Garai Sárát, szül. 1926. Garai Agnesét, szül. 1928. Garai Emmát, szül. Nagykörös, Garai Gábor, Garai Irmát, Grünhut Sándort, Nagykörös. Grünhut Sándornét, Bleyer Erzsébet, Grünhut Józsefet, Borbálát, Pirokát, Fenyves Jánost és Jánosné sz. Garai Róza, Fenyves Zsuzsannát keresi Garai Bernát Pál Schunan Borochev, Mezek.
1015. Nesselrothné szül. Wilhelm Juditot 1878 Kecskemét, Benes Idukát sz. Nesselroth 1910 Berlin, Prüger Daisyt szül. 1931 Budapest, Gärtner Rózát szül. Wilhelm, Budapest, keresi Nesselroth József, Bruxelles.
1016. Grünwald Liviát (Zelymanovits Livia) és szüleit, Stelneréket keresi Ernest Grünwald Toronto Canada.
1020. Poldek és Minló Knollt (Jasien) keresi Norbert Knoll, Róma.
1021. Goldmann Davisét Jaroslaw 1909, keresi Goldmannova Sal. Byton.
1022. Schön Bertát és Tandlich lányokat (Liberec Stovensko) keresi Schön Aladár, New-York.
1023. Freund Ábrahámot Budapest, keresi Chaim Bloch, New-York.
1024. Neiser Imrét szül. 1906 Nagybecskerek és Neiser Vilmost Pécs, keresi Richard Herzer, Bari.
1025. Ovitner Vilmost Kispesről keresi Max Klein, Wien.
1026. Quittner Juliát szül. Gonyony és gyermekeit Lillit, Otto és Klárát keresi Anna Ormann, Berlin.
1027. Szobel Miklósnét szül. Gottlieb Erzsébet keresi Michael Bernstein, New-York.
1028. Fried Vilmost és feleségét, Vilmosnét, Rózát és gyermekeit Jenőt, Ernőt és Bellát keresi Mary Markovits, New-York.
1029. Holländer Fülöp szabót keresi Holländer Sámuel.
1030. Springerné Bauer Sidoniát keresi Bauerné Parisser Paulina, Leicester.

Ne csináljon lakásgondot, keresse fel ifj. Nagyot

Lakások

Peston 1-6 szobáig Budán 1-4

Főbérletek

Budapesten bárhol szabadbérrel igény jogosult.

társbérlet

minden kerületben

albérlet

minden kerületben. Ne csináljon lakásgondot, keresse fel ifj. Nagyot.

Budapest, VIII., Vas-utca 6.

Megbízható asszony, két felnőtt gyermekével villába vagy kisebb házba HÁZMESTERESÉGET KERES „Szorgalmas” jelíróre a kiadóba.

Középkorú magányos kereskedő

női társával rendelkezik, a fém, vas, műszaki, testék, építészeti, papír és írói szakmákban nagy szakismerettel.

elvállalná bármilyen üzlet vagy iparvállalat vezetését,

megindítását jutalékra, erre vagy társas alapon. Megkereséseket „Korrekta” jelíróre a kiadóba kérék.

Konyhavezető szakácsnét

kisebb orf. koser konyha vezetőjére keres „Jóit” kirendeltség, Jánosvára, Vas megye.

Villamosági

háztartási cikkek, szerelési anyagok, Vél, Eladás. Bizomány. GERŐ SÁNDOR, Bp., VI., Ó-u. 21.

Autó Portál Butor Ablak

üveg

Wagner, Kazinczy-u. 9. Telefon: 221-675

FÉRFISZÖVET

különlegességek

HOFFMANN ALFRÉD IV., DEÁK FERENC-U. 19

Milyen pálya felé irányítsuk gyermkeinket?

Néhány szó a pályaválasztásról

I.

A PESTI IZR. HITKÖZSÉG GÉPIPARI KÖZÉPISKOLÁJA

Még csak néhány rövid nap s telül a zaj, a zsiromlás az iskolákban, hogy helyet adjon a csendnek és némaságnak, mely oly komor és sajátos hangulatot ébreszt az iskolát a vakációban felkereső látogatóban. Így tehát nem lesz érdektelen, ha olvasóhárunk egy részének figyelmét felhívjuk egyetlen gyakorlati irányú iskolánkra, a gépészeti ipari középiskolára és az ipari leányközépiskolára, hiszen most válik aktuálissá a probléma, vajjon a *nyolcadik gimnáziumi vagy polgári osztály elvégzése után milyen pálya felé is irányítsuk a gyermeket.*

Az ipari középiskola, melynek felállítását az 1938. évi XIII. tc. tette lehetővé, a gyakorlati irányú gazdasági középiskolának egyik faja és *feladata, hogy a tanulót vallásos alapon és nemzeti szellemben erkölcsös polgárrá nevelje, gyakorlati irányú és gazdasági szellemű műveltséghez és az iskola különleges szakirányának megfelelő szaktudáshoz juttassa és ezzel felsőbb szaktanulmányokra is képessé tegye. Ez az iskolatípus tehát az, melyre különösen a magyar zsidóságnak sokkal inkább van szüksége, mint bármilyen más középiskolára, mert a zsidó ifjakat olyan pályákra tereli, melyeket eddig elbányagolt, vagy melyeket a helytelen társadalmi felfogás alapján másod- vagy harmadrendűnek tartott. Szüksége van az egész magyar társadalomnak és mondjuk meg őszintén, különösen a kivándorlásra készülő zsidóságnak olyan iskolára, mely az általános műveltség mellett szaktudással is látja el növendékeit és képessé teszi őket arra, hogy mindazon állásokat és tisztviseléseket elfoglalhassák, amelyek elnyeréséhez középiskolai érettségi bizonyítvány szükséges. Emellett azonban az ipariskola arra is képesé teszi növendékeit, hogyha bármilyen okból képzettségének, vagy műveltségének megfelelő helyet nem tud szerezni, szaktudásának megfelelően, mint szakmunkás, csoportvezető, munkavezető is megállhasson a helyén. Nem egy végzett növendéke az iskolának, saját bevallása szerint, éppen ennek az ipariskolában szerzett szaktudásának köszönhetően azt, hogy az elmúlt rettenetes muszos időszakot szerencsésen át tudta vészelni, mert mint szakmunkás, különleges elhelyezkedést nyert és jobb bánásmódban részesült. E helyütt is meg kell állapítanunk, hogy az iparisko-*

lát végzett növendékeink egyik része a József nádor műegyetemen, legelőbbje azonban a gyakorlati életben mint önálló iparos, művezető és mint szakmunkás helyezkedett el.

A gépipari középiskola az idén negyedik rendes érettségi vizsgálatát tartja és örömmel tapasztalhatjuk, hogy azok a reménységek, melyeket az iskolafenntartók ehhez az új iskolatípushoz fűztek, nagyrészt beteljesedtek, mert a mostoha elhelyezkedési viszonyok, sztráuszünet, felszerelési hiány, stb. ellenére is az iskola növendékei elérték azt a fokot, melyet az első két évi érettségiző fiúk mutáltak és különösen a gyakorlati kiképzés terén nem maradtak amások mögött, ami főképpen annak tulajdonítható, hogy maguk a tanulók, akik oly sok mindenben mentek keresztül, tudják most már nagyon jól, hogy gyakorlati tudásuknak, képességüknek és a fizikai munkára való felkészültségüknek veszik majd legtöbb hasznát az életben. Ez pedig igen fontos, le nem becsülhető eredménye az iskolának, melyre a jövőben is tovább építeni kell és lehet!

Hála a hitközség vezetőségének, az iskolák, különösen pedig az ipariskolák iránti jóindulatának s szeretetének, nemkülönben az ORT társulat áldozatkészségének, az ipariskolák műhelyei ma újból teljesen üzemképes állapotban hivatalosnak — rendszerben folytathatják. Egyes gépek ugyan hiányoznak még a felszerelés tökéletesítésére, de ennek a hiánynak a pótlása is rövidesen várható, úgyhogy bizton remélhetjük, iskolánk aránylag rövid idő alatt nemcsak kiheveri majd súlyos veszteségeit, mint ahogyan azt alapítói elképzeltek: modern, mintaszerű s minden igénynek és szükségletnek megfelelő. Most már csak a szülőknél kell, hogy felhasználva a rendkívül kedvező alkalmat, felfigyeljenek és leányukat a biztos megélhetést és legkönnyebb elhelyezkedést biztosító ipariskolába járassák. Amíg a múltban a felvehető tanulók száma korlátozva volt — 1940-ben a felvételtre jelentkezett 156 tanuló közül csak 40-et lehetett felvenni, 1941-ben 128 közül 40-et és 1942-ben 105 közül csak 35-öt — addig a múlt esztendőben két párhuzamos első osztályba 70 tanuló iratkozhatott be, úgyhogy most már nem kell attól tartani, hogy a korlátozott létszám miatt egyik vagy másik alkalmas jelentkező diák nem kerül be az iskolába.

HOLLÓS SALAMON

okl. gépészmérnök, iparisk. tan.

H I R E K

Joe Schwartz vidéki körutja

Dr. Joe Schwartz, a Joint európai elnöke, miután elvégezte a fővárosban hivatalos látogatásait, vidékre utazott, hogy meglátogassa az Országos Magyar Zsidó Segítő Bizottság vidéki központjait. Első útja Miskolcra vezetett, az O. M. Zs. S. B. ottani kiirendeltségéhez. Vidéki körutjának befejezése után Dr. Joe Schwartz még néhány napot tölt a fővárosban.

— Az ORT Országos Továbbképző Társaság új tanfolyamai: 1. Háziipari szövészet, 2. felső női ruhavarrás és szabás, 3. fehérnemű varrás és szabás, 4. gyermekruha varrás és szabás, 5. lámpaernyőkészítés, játékkészítés, bordszerműesség, 6. villanyszerelés, 7. rádiószerelem, 8. műszaki rajzolás (magas és mélyépítés, geometriai mérések), 9. vízvezetékcsatlakozás, 10. hegesztés, 11. órámszerelés, 12. kerékpár, irógép, varrógépszerelem, 13. autószerelés. Felhívunk mindenkit, aki ezen tanfolyamok bármelyikén részt akar venni. Jelentkezzen az „ORT” irodájában, VII. Erzsébet-körút 32. I. emelet I. sz. alatt hétfő, kedd, szerda és csütörtök délelőtti 9—1-ig és délután 5—7-ig.

Igen, Asszonyom!

Őn 1946 júliusában „handlő zsidó”-nak nevezett egy Önnek nem tetsző alakot. Biztosan megelégedett arról, hogy a handlő zsidókat két éve vagonokba rakták, elvitték Németországba, ott gázkamrákban megölték őket, majd krematóriumokban elhamvasztották. Igaz, egy páran elkerültek a halált és horzalmos szenvedések árán mégis hazakerültek, laza, csak a hozzátartozóikat vesztve el, azért, hogy iltthon lehandlőzsidózzák őket. Szomorú volna ez Asszonyom, nagyon, ha nem tudnám azt, hogy Önnek is egy kedves hozzátartozója, így, vagonban, került el Budapestről és helyetle csak halálhíre érkezett vissza. Ugye-lár Asszonyom, ha gondolt volna erre, nem használta volna a handlőzsidó kifejezést. Arra kérem, ne használja a jövőben sem, mert ez még Önnek sem áll jól. (g. m.)

— Házasság. Kohn Alizka és Vogel Béla f. hó 7-án délután 3 órakor tartják esküvőjüket a Kazinczy-utcai templomban. (Minden külön értesítés h.)

Kávéház, vendéglői berendezések
GYORSMÉRLEGEK,
NATIONALKASSZÁK,
IRÓGÉPEK,

vétel eladós

Rubenfeld

Népszínház-utca 31

Székely Emil ékszerész
Rákóczi-út 26

Brilláns, arany, csütöl,
órák legdrágábban vész.

Megnyit Hajdusoboszlón

Weisz Márton

Orth. kóser penziója

Fürdő mellett. Félkebeli ellátás,
alacsony árak. Érdeklődni lehet:
Weisz, Klauzál-ú. 13. III. 6.

Breitner Ákos

ékszerkészítő

SAJÁT MŰHELY

VI., Nagymező - u. 8.

Terezt-komponnal szemben

Adás — vétel néptárol.

**HIVJON!
JÖJJÖN!**

Veszek: férfi és női ruhát, fehérneműt, szőrmekabátokat, irógépet, pénzszekrényt, porcellánt, kerékpárt, motorkerékpárt, népképzőgépet

PEITŐI SÁNDOR-UTCA 2. AJTÁRÓHÁZ
GERSTL-MAJOROSI

ARANY
ÉKSZER
Herzog József
RÁKÓCZI-ÚT 4.
TEL. 427-356
ARANYMÉRLEG KAPHATÓ.

**Iskola:
altiszteket
felvesszünk**

Köznevelési illetményeken kívül
szolgálati lakást is adjuk.
Ajánlatok: VII., Síp-ú. 12. III. 60.
Oktatásügyi Osztály.

**Adminisztrációhoz
értő**

FIATALEMBERT, csoties hűvel
felvesszünk. Tanárok, tanítók
előnyben. Ajánlatok:
Izr. Iskolák Tanfelügyelősége,
VII., Síp-utca 12. III. 60.

Jelentkezzenek a hadigondozottak

Az Országos „MUSZ” Szerveze hadirokkant alemporija nyilatkoartatásba veszi, egy tervbevetett segélyakció előkészítése céljából, az ország összes hadigondozottjait. A munkaszolgálatban, vagy deportálásban megrokkantak, illetve az özvegyen vagy árván maradtak jelentkezzenek (a vidékiek adataik megjelölésével írásban) a Szervezet Budapest, VI., Bajcsy-Zsilinszky-ut 5. alatti központi irodájában délelőtt 11-13-ig. Jelentkezzenek természetesen azok is, akiknek hadigondozásra való jogosultságuk csak részben, vagy egyáltalában nincs elismerve.

Eljegyzés. Dr. Weiss Miksa és Brüll Mária, Debrecen, jegvesek.

VAC h ir a d ó

61 évi szünet után újra él, dolgozik a VAC. Az elmúlt esztendők botzatalai erősen megfizedések sorainak, legjobb sportolónak, bajnokok, olimpiai szereplők pusztultak el, de a megmaradt gárda néhány képzett vezetővel az élen új életre hívta az egyesületet. És ma hat hónap után is szakosmány működik, melyek közül a torna, kosárlabda, asztaliteniszszakosmány a magyar bajnokságban is jelentős szerepet játszik. Célja a klubnak, hogy minden dolgozó és sportolni vágyó zsidó kju esat korzon sorozhó, Sportolnó akar a VAC. Hívünk és szívesen látunk mindenkit közöltünk.

TORNÁ. Magyarország 1948. évi országos csapatbajnokságban III. a VAC csapata. (Sárkány, Gábor, Fischer, Trencsényi, Braun.) Sárkány kitűnő formában versenyzett, de Gábor és a többiek is átigazon belül szerepeltek. Sárkány, Gábor és Fischer tagjai a MOTESI válogatott csapatainak, mely a Munkás és Páiskolai válogatott csapatokkal mérte össze erejét a jövő vasárnap.

TENISZ. VAC KASE 4:2 A csapatbajnokságok folyamán erős küzdelemben győzött a Pajor, Lovas, Taub, Rejtő, dr. Mittelmann felállítást csapata. Külön kiemelendő dr. Mittelmann, ki hat-évi szünet után klubszerepléstől váltálta a jobbeket és kitűnő játékkal hozta az utolsó csapatát a győzelemhez. Az előkelő eredmények között minden remény megvan arra, hogy a csapat megnyerje a II. osztályú bajnokságot és ezzel bejusson a magyar bajnokság első osztályába.

KOSARLABDA. „Szamosi-kupa” első fordulójában a VAC I. a BTC ellen, a VAC II. a debrecenéri Vasutas csapat ellen játszott. A magyar bajnokságban a VAC csapata a 7-ik helyen végzett. A csapat tagjai: Benedek, Deutsch, Dückstein, Pajor, Felkai, Komáromi és Szendrői. A III. osztályú bajnokságot a VAC II. nyerte. A csapat tagjai: Sepső, Klein, Arnel, Faludi I. és Faludi II., Knöpfler, Diamant, Singer és Serényi István, ki egyúttal a Kosár- és kosárlabda csapat edzője és kapitánya is.

USZÁS. Az MMUE vasárnapi versenyén Schaffer a VAC versenyzője másodikban a 3-ik lett.

Schulz Jenő cég órák-ékszerész (órájavítlás) VII., Wesselenyi-ú. 6., a régi házban Gergely Miklós aranyműves és ékszerész VÉTEL. ELADÁS

A N'sé Hamizrachi julius 6-án Sabbat d. e. 11 órakor tartja évadzáró heti összejöveteit. Előadók: Popper Sándorné: „A heli szidráról”. Klein Károlyné: A zsidó nő a mullban és jelenben. Gerovai Sándor író: „Salom Aléchem”.

Az előadáson a B-né Akiba ifjúság énekkara héber dalokat ad elő. Minden érdeklődő hölgyet szeretettel várunk. N'sé Hamizrachi.

Házasságokat

diszkrétan, gyorsan közevít: GOUDNE, Alsóerdősor-utca nyele, földszint 2. Fogad: 10-12-ig. 2-6-ig. Telefon: 223-488.

Lakással rendelkező, jól szituált FILIGRÁN URINÓ, jómögjelenséő, hozzáilló

élettársat keres, 45-ig. „Egyedül maradt” jelégere a kiadóba.

Benősülhet feltétlen intelligens, 50-55 éves, finomlelkű uriember, jómögjelenséő üzletbe. „Gyermektelen sarog” jelégere a kiadóba.

Egyedülálló ork., bombattartó, 42 éves férő, 200 gramn arannyal rendelkező.

benősülne olyanhoz, ahol kivándorlási lehetőség van. Válasz: Stohl László, Sip-u. 17. lélemezlet 1.

Benősülne üzletbe vagy megnősülne 40 éves, érettségizeti kereskedő, függölen, csinos, hölgyek választás kérem, ki esetleg némi anyagiakkal rendelkezik. „Ketten egymásért” jelégere New-York hirdetőbe. Erzsébet-körut 9.

KÉTSZOBÁS FŐBÉRLETI LAKÁSSAL férjhez mennék 38-50 év közötti urhoz. „Wesselenyi” jelégere a kiadóba.

Egyedülálló özvegyasszony, kinek 2000 dollár értékű díszmü és rövidruha van, megismerkedne olyan jólszituált, minden kértos szenedélyű mentes iparos vagy kereskedővel, kinek üzletét megnagyobbítanák. Lehet vidéki is, az esetben az árut eladnám. „Jó férő” jelégere a kiadóba.

Berendezett lakással bíró, csinosnak mondott, jópozíciójú hadiszervez TISZTIVISELŐNŐ megismerkedne házasság céljából egyiszlencziávi bíró, finomlelkű, 50 év körül urral. „Amerikában vágyom” jelégere a kiadóba.

Deportálásból hivatér, 23 éves, molett, jó csadálóból való CSINOS LEANY

férjhez menne egy olyan intelligens, becsületes férőhez, aki igaz szeretettel foglaltatni tudná a sok szenedést és hajlandó lenne vele kivándorolni külföldre, ahol biztos jövő és megélhetés várja. „Börzslésművés előnyben” jelégere a kiadóba.

38 éves, özvegyen maradt, jómódu, fonalfeldolgozó üzemmel rendelkező HUGOMAT, kinek gyönyörű két éves kislá van,

férjhez adnám hozzáilló, ügyes üzletemberhez. „Teatvorbátlya” jelégere a kiadóba.

Fiatalkos, jómögjelenséő, korrekt, 58 éves uriaszony, egyéb lehetőséő hijján, ezton olyan hozzáilló ur ismeretséget keresi

házasság céljából kinek házasság, szerető életmódra, munkájában komoly segítségre van szüksége. Válasz: Fenyves, Hungárlé-kr. 108. Iszt. 2. alá kérek.

Férjhez menne intelligens, 45 éves asszony, finomlelkű üzletemberhez. ÜZLET VAN. „Lelki jószág” jelégere a kiadóba.

Háztartási üzlettel rendelkező, középkorú uriaszony megismerkedne jól szituált kereskedővel. „Benősülhet” jelégere a kiadóba.

27 éves, vidéki, minden információt kibíró, kereskedelmiileg képzett, ingatlan vagyonnal rendelkező FIATALEMBER vagyok.

Benősülnék, Budapestben vagy vidéken, üzlet, üzem vagy bármilyen rentabilis vállalatba 20-34 éves hölgyek választás kérem. „Díszalom” jelégere a kiadóba.

Sokat szenedett 44 éves ÖZVEGYASSZONY lakással, foglalkozással, hozzáilló, nemeslelkű

élettársat keres „Újra kezdjük” jelégere a kiadóba.

Foglalkozással, lakással, elvált asszony, 50-60-ig, intelligens, jobb iparos v. kereskedő ismeretséget keresi

házasság céljából. „Együtt küzdünk” jelégere a kiadóba.

Feleségül menne intelligens férőhez, kinek segítő-társá lenne, 28-30, csinos, molett nő. „Dolgozó asszony” jelégere a kiadóba.

Élettársat keres 40 éves, csinosnak mondott, állásban lévő özvegyasszony, két szobás, berendezett lakással, 48-60-ig, egzisztenciával rendelkező uriember szenedélyben. Gyermek nem akadály. „Szeretetre vágyom 50” jel. a kiadóba.

A zsinagóga naptára

Julius 4, esütörtök: Tánuz 5, péntek: 6, szombat: 7, vasárnap: 8, hélfő: 9, kedd: 10, szerda: 11, esütörtök: 12. Szombaton, julius 6-án heli szidra: Chukkász, hélfő: Bírák XI, 1-38.

IMAI DÖK: Table with columns for Imaházak, Pén-tek, Szombat, Hétkö-nap, and rows for Dohány, Rumbach, Bethlen, Csáky, Dózsa, Nagyv. Nagyf., Páva, Zugló, Fiuárv. Leányár.

Péntek esti gyertyagyújtás: 8 óra 30 perckor.

Budai isentisztelek: Ujlak templomban (III., Zsigmond-ú. 49.) és Lágymányoson (XI., Bocskay-ut 87.) péntek este 7 órakor, szombat d. g. 11 órakor, a pasareti imaházban (Tórockó-ut 6/b.) péntek este 7 órakor, szombat reggel 8 órakor, Fő-utca 12. szám alál péntek este 7 órakor.

Óbudai templom: III., Zichy-utca 9., péntek és ün. este 7 órakor, szombat és ün. nap d. g. 9 órakor.

Egyedülmaradt, fiatalos, 40 éves, csinos, intelligens, némi lőkévő rendelkező URINÓ

férjhez menne jómögjelenséő, magas, jólkereő, meleg otthonra vágyó urhoz. „Kereskedő v. jobb iparos” jelégere a kiadóba.

40 éves, középmagas, szép asszony 60 egy 28 éves leány

férjhez menne, önálló iparoshoz vagy kereskedőhöz. Jó feleségek lennének. „Lakás van” jelégere a kiadóba.

UJÉLET A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA Szerkesztőség és kiadóhivatal VII., Sip-u. 12. — Telefon: 423-938. Kiadótulajdonos: A MAGYARORSZÁGI ISRAELITÁK ORSZÁGOS IRODÁJA Felelős szerkesztő és felelős kiadó: ROOZ REZSŐ

Előzetés 1 óra 200 ezer adóp. Postatakarékpénzlál csekkezméle száma: 28.268. (Magyarországi Izraeliták Országos Irodája.)

Beküldött kéziratokat nem örlünk meg s visszaküldésükre nem vállalkozunk.

Nyomatott a Globus nyomdál műntőzet Rt. körforgógépein. Fel. nyomdász vezető: Margittay Antal.